

HRVATSKI VOJNIK

Broj 432 • 11. listopada 2013. • Izlazi od 1991. • www.hrvatski-vojnik.hr

BESPLATNI PRIMJERAK

EUR 2,10
CAD 3,00
AUD 3,30
USA 2,00
CHF 3,50
SLO EUR 1,80
SEK 17,00
NOK 17,00
DKK 15,50
GBP 1,30

MEĐUNARODNA VJEŽBA
DOLPHIN
2013

**OSOBNO
ORUŽJE ZA
SPECIJALNE
OPERACIJE**

VOJNO-OBAVJEŠTAJNA
BOJNA HKOV-A

KLEK-13
KRUNA OBUČNOG CIKLUSA

RAZGOVOR

general-bojnik Richard C. Nash,
zapovjednik Nacionalne garde Minnesota

**AMERIČKO-HRVATSKO
PARTNERSTVO SE NASTAVLJA**

TAKTIČKA VJEŽBA S BOJnim GAĐANJEM

UDAR 13
EFEKTNA ZAVRŠNICA

PRINTED IN CROATIA
ISSN 1330 - 500X
0 4 1 1 3
9 771330500003
Barcode

SADRŽAJ

- 4 RAZGOVOR**
general-bojnički Richard C. Nash,
zapovjednik Nacionalne garde Minnesota
- 7 DUBROVAČKI AKVATORIJ**
Međunarodna vježba DOLPHIN 2013
- 10 TAKTIČKA VJEŽBA S BOJnim GAĐANJEM**
Udar 13 – efektivna završnica
- 14 VOJNO-OBAVJEŠTAJNA BOJNA**
KLEK-13 kruna obučnog ciklusa

- 17 22. OBLJETNICA GS OSRH**
Glavni stožer OSRH središte stručnog i kvalitetnog upravljanja
- 18 OSRH**
Narednik Boris Melvan i razvodnik Mladen Viljevac najbolji vojnik i dočasnik kolovoza
- 20 21. VOJNO-REDARSTVENO HODOČAŠĆE U MARIJU BISTRICU**
Vjera je najveće blago i bogatstvo
- 22 VIJESTI**
Sastanak SEDM inicijative u Sloveniji

The screenshot shows a news article titled "RAZGOVOR" featuring an interview with General Bojnički Richard C. Nash. The article discusses the importance of international cooperation in security operations, mentioning the DOLPHIN 2013 exercise. It also highlights the 22nd anniversary of the General Staff of the Armed Forces of the Republic of Croatia (OSRH) and the 21st annual pilgrimage to Marija Bistrica.

The screenshot shows a news article titled "TAKTIČKA VJEŽBA S BOJnim GAĐANJEM" featuring the "UDAR 13" exercise. The article emphasizes the importance of the exercise in preparing for future conflicts. It includes a large photograph of a military maneuver and a quote from the exercise's commander.

IMPRESSUM

Nakladnik:

**MINISTARSTVO OBRANE REPUBLIKE HRVATSKE
SAMOSTALNA SLUŽBA ZA ODNOSE S JAVNOŠĆU I IZDAVAŠTV
ODJEL HRVATSKIH VOJNIH GLASILA I IZDAVAŠTVA**

Glavni urednik:

Željko Stipanović (zeljko.stipanovic@moph.hr)

Zamjenica glavnog urednika:

Vesna Pintarić (vpintar@moph.hr)

Urednici i novinari:

Leida Parlov (leida.parlov@moph.hr),

Lektura / korektura:

Domagoj Vlahović (domagoj.vlahovic@gmail.com),

Urednik fotografije:

Lada Puljizević (ladapuljizevic@yahoo.com),

Fotografi:

Petra Kostanjšak (petra.kostanjsak@moph.hr)

Grafička redakcija:

Gordana Jelavić (gordana.jelavic@yahoo.com)

Marketing i financije:

Tomislav Brandt

Tisak:

Josip Kopi, Davor Kirin

Adresa uredništva:

Zvonimir Frank (urednik), (zvonimir.frank@zg.htnet.hr), Ante Perković,

Damir Bebek, Predrag Belušić

Igor Vitanović, tel: 3786-348; fax: 3784-322

Intergrafika TTŽ d.o.o., Bistranska 19, Zagreb

Odjel hrvatskih vojnih glasila i izdavaštva, Ilica 256b,

10000 Zagreb, Republika Hrvatska

http://www.hrvatski-vojnik.hr, e-mail: hrvojnik@moph.hr

3000 primjeraka

Naslovnicu snimio Tomislav BRANDT

U članstvu Europskog udruženja vojnih novinara (EMPA).
Rukopise, fotografije i ostali materijal ne vraćamo. Copyright HRVATSKI VOJNIK, 2013.
Novinarski prilozi objavljeni u Hrvatskom vojniku nisu službeni stav Ministarstva obrane RH.

ODJEL HRVATSKIH VOJNIH GLASILA
I IZDAVAŠTVA

23 OSRH

Najmodernija komunikacijska oprema u rukama obučenih pripadnika OSRH

24 NATO NOVOSTI

Vježba u talijanskim vodama

26 NOVOSTI IZ VOJNE TEHNIKE

Valor za Amerikance

30 OKLOPNA VOZILA

Još bolji Leopard 2

32 RUČNO ORUŽJE

Osnovo oružje za specijalne operacije

38 RATNI BRODOVI

Oproštaj bez zvuka sirene

42 PODLISTAK

Chaco rats

46 FILATELIJA

Marke - podsjetnici na osamostaljenja

47 VEKSILOLOGIJA

Njemačke vojne zastave

48 MULTIMEDIJA

Nova AMD-ova serija grafičkih kartica

UVODNIK

Tijekom nedavna posjeta Republici Hrvatskoj i Oružanim snagama RH zapovjednik Nacionalne garde Minnesota general-bojnik Richard C. Nash u razgovoru za Hrvatski vojnik istaknuo je golemi napredak koji su ostvarile naše Oružane snage u posljednjih 17 godina koliko suradnja traje. To se na poseban način pokazuje u iznimnom doprinosu u operaciji ISAF te potpunoj integraciji u NATO savez.

Uoči praktičnog dijela međunarodne vježbe *Dolphin 13* koji se tijekom prve polovice listopada održava u Dubrovačkom akvatoriju održana je prezentacija za medije čiji su se najzanimljiviji detalji odnosili na program morskih sisavaca (MMP) Američke ratne mornarice. Nazočni su se tom prigodom imali prigodu uvjeriti u jedinstvene sposobnosti koje dupini imaju u otkrivanju zaostalih eksplozivnih sredstava na morskom dnu...

Završni dio taktičke vježbe s bojnim gađanjem Udar 13 održan je početkom listopada na slunjskom vojnom poligonu "Eugen Kvaternik". Nositelj provedbe vježbe bila je Gardijska oklopno-mehanizirana brigada a njezin je cilj bio prikazati uvježbanost i osposobljenost postrojbi u brzoj i učinkovitoj pripremi i provedbi borbenih djelovanja uskladenim međurodovskim i intergranskim dijelovanjem....

Vježba Vojno-obavještajne bojne HKoV-a KLEK-13 svojevrsna je *kruna* jednog ciklusa obuke gdje se kroz složeni scenarij događaja ocjenjuje provedba zadaća skupina, posada i timova Vojno-obavještajne bojne i na taj način prosuđuje stupanj horbene spremnosti cijele postrojbe.

Temeljno streljačko oružje namijenjeno specijalnim operacijama razvijeno je isključivo za njihove potrebe i danas se razlikuje od standardnog vojnog ili policijskog oružja. U tekstu koji objavljujemo u ovom broju možete pročitati neke od najzanimljivijih primjera

I lrodnjštvo

 RAZGOVOR

---

general-bojnik Richard C. Nash,
zapovjednik Nacionalne garde Minnesota

HRVATSKA JE PREVLADALA PUNO PREPREKA NA PUTU I MNOGO JE POSTIGLA U POSLJEDNJIH 17 GODINA PARTNERSTVA S NAŠOM NACIONALNOM GARDOM MINNESOTE. DIO JE NATO-a, LIDER U ISAF-u, U VOĐENJU OPERACIJA I MENTORIRANJU TIMOVA U AFGANISTANU. ZBOG SJAJNOG POSLA KOJI RADITE U SJEVERNOM DIJELU AFGANISTANA, USPJEŠNO ĆEMO MOĆI POČETI SMANJIVATI SNAGE, ALI ISTODOBNO OSTAVITI TRAG U AFGANISTANU I NAKON 2014...

AMERIČKO-HRVATSKO PARTNERSTVO

Mislim da Hrvatska ima viziju kamo želi ići i kako ujediniti resurse sa svojim partnerima u svrhu postizanja zajedničkih ciljeva, a to je održavanje sigurnosti - ne samo u ovoj regiji, nego u cijelom svijetu

Petra KOSTANJŠAK, snimio Josip KOPI

General-bojnik Richard C. Nash, zapovjednik Nacionalne garde Minnesota krajem rujna boravio je u Hrvatskoj, gdje se, među ostalim, sastao s ministrom obrane te s načelnikom Glavnog stožera OSRH. Hrvatske Oružane snage već 17 godina uspješno surađuju s Nacionalnom gardom Minnesota u programu "State Partnership Program" Sjedinjenih Država, a ovaj je posjet bio dobra prigoda za razgovar i o budućim projektima. Zapovjednik Nacionalne garde Minnesota za Hrvatski vojnik govorio je o dosadašnjoj suradnji s Hrvatskom vojskom, kao i o nekim budućim planovima.

Pratili ste i pomagali razvoj hrvatskih Oružanih snaga od 1996. do danas. I dalje nastavljate raditi zajedno i održavate redovite susrete s hrvatskom stranom?

Kao prvo, moram reći da je sjajno ponovno biti u Hrvatskoj. Prošlo je godinu i tri mjeseca od posljednjeg posjeta, što je nešto duže nego što bismo željeli, ali to je ujedno i moj prvi sastanak s hrvatskim ministrom obrane ovdje u Hrvatskoj. Mi smo se susreli ranije ove godine u veleposlanstvu u Washington DC-u, a ovaj je posjet Hrvatskoj dobra prigoda da se osobno zahvalim ministru na njegovim naporima u doprinisu globalnoj sigurnosti. Zahvalio sam također ministru i za kontinuirane napore unutar NATO-a i u misiji ISAF u Afganistanu, odnosno u zajedničkoj misiji s našim vojnicima iz Minnesota, koji su dosad imali šest različitih rotacija u potpori hrvatskim vojnicima u ISAF-u.

Kako biste ocijenili razvoj sposobnosti Hrvatske vojske kroz sve ove godine partnerstva?

Cestitao sam ministru na primanju Hrvatske u članstvo Europske unije 1. srpnja te rekao ministru i načelniku Glavnog stožera da su u posljednja dva desetljeća prevalili dugačak put uvođenja zemlje u punopravno članstvo NATO-a i EU-a. Hrvatski uspjeh govor puno o njezinim liderima i njihovoj spremnosti da ostave prošlost iza sebe što je iznimno je važno, posebice u ovom dijelu Europe, da se Hrvatsku doživljava kao pravog partnera slobodnog svijeta. Nastaviti će poticati hrvatske Oružane snage na partnerstvo sa susjednim zemljama, kao i da s njima udruže resurse jer su, zbog ekonomske situacije diljem svijeta, svi prisiljeni raditi sa smanjenim

resursima. Tako smo i mi u Sjedinjenim Državama prisiljeni na smanjenje vojske pa zbog toga tražimo neke druge, efikasnije načine djelovanja. Mislim da Hrvatska ima viziju kamo želi ići i kako ujediniti resurse sa svojim partnerima u svrhu postizanja zajedničkih ciljeva, a to je održavanje sigurnosti - ne samo u ovoj regiji nego u cijelom svijetu.

Hrvatska je već četiri godine članica NATO-a. Što mislite o iznimno brzoj integraciji i prilagodbi hrvatskih snaga unutar NATO-a?

Mislim da je Hrvatska odmah prepoznala važnost NATO-a, uvidjela koristi i poduzela primjerenu akciju potrebnu da osigura članstvo. To je bio dugačak put, ali su napravili sve potrebne korake i ispunili sve zahtjeve kako bi postali punopravni član NATO-a. Sigurno nije bilo lako, donesen je niz teških odluka prije negoli je Hrvatska mogla biti primljena, ali svakako, kada se pogleda unatrag, svi rezultati tog članstva korisni su za vojsku, ali te koristi mogu vidjeti i svi građani Hrvatske. Mislim da je to također model i za druge zemlje u ovoj regiji, koje mogu vidjeti strateški put koji je Hrvatska napravila da bi postala prvo članica NATO-a, a sad i Europske unije. Druge nacije u regiji mogu vidjeti da je to put naprijed i mogu slijediti taj isti put te znaju da mogu to učiniti ako doista žele. Hrvatska je prevladala puno prepreka na putu i mnogo je postigla u posljednjih 17 godina partnerstva s našom Nacionalnom gardom Minnesota. Dio je NATO-a, lider u ISAF-u, u vođenju operacija i mentoriranju timova u Afganistanu. Zbog sjajnog posla koji radite u sjevernom dijelu Afganistana, uspješno ćemo moći početi smanjivati snage, ali

Nacionalna garda Minnesota imala je vrlo važnu ulogu u stabilizaciju jugoistočne Europe, i u BiH i na Kosovu. Koja su vaša dragocjena iskustva iz tih misija?

Bio sam zapovjednik multinacionalnih snaga u Bosni i Hercegovini (Multinational division-North) 2002. i 2003. godine, sa sjedištem u Tuzli. Naša garda je potom djelovala i na Kosovu, a u jednom je razdoblju Minnesota imala zaduženja ne samo na Kosovu, već i u Bosni. To je bilo vrlo neobično, da je na Balkanu postrojba iz Minnesota bila raspoređena u dvije različite države. Kad god se vratim u Hrvatsku, svaki se put ugodno iznenadim. To je dokaz kako je daleko odmaknula Hrvatska i zato čestitam građanima Hrvatske.

Nikad tijekom šest rotacija u sklopu OMLT timova od svojih vojnika nisam čuo ništa osim riječi hvale o vrlim profesionalnim vojnicima s kojima su radili. U prilog tome ide i činjenica da tijekom tih rotacija niti jedan vojnik, niti američki niti hrvatski, nije teško ranjen niti je izgubio život tijekom operacije Enduring Freedom, što je pokazatelj kvalitete vojnika koje je Hrvatska razvila i poslala u NATO za misije izvan zemlje

istodobno ostaviti trag u Afganistanu i nakon 2014. godine.

Kakva su vaša iskustva, odnosno iskustva vaših ljudi iz Afganistana, gdje su zajedno djelovali američko-hrvatski OMLT timovi?

Iako nemam osobno iskustvo iz Afganistana već iz Iraka, naši vojnici imaju samo riječ hvale za partnerstvo sa sjajnim hrvatskim vojnicima. Zajedno su se pripremali i trenirali u Njemačkoj, a zatim su došli u Hrvatsku, gdje su se određeni dio vremena upoznavali s jezikom i kulturom te funkciranjem Hrvatske vojske, a zatim su počeli s pripremama za razmjешtanje i djelovanje u misiji u Afganistanu. U svim tim rotacijama je uvijek časno i uspješno postignuto ono što je bilo zadano, a partnerstvo u OMLT timovima tijekom šest rotacija bilo je vrlo uspješno, ne samo za naše dvije nacije, nego i za Afganistan.

Na koje ste projekte trenutačno fokusirani kod kuće i planirate li u neke od tih projekata uključiti i hrvatske snage?

Imamo niz inicijativa na kojima nastavljamo raditi i koje su već u tijeku, a neke od njih sam spomenuo i ministru Kotromanoviću. Nacionalna garda Minnesota imat će vježbu u Duluthu, u Minnesota. Vježba Vigilant Guard 15 održava se na nacionalnoj razini i podupire je američko Sjeverno zapovjedništvo. Pozvao sam ministra ili nekog od njegovih izaslanika da nas posjeti tijekom provođenja vježbe. Riječ je o katastrofičnom događaju koji će pogoditi lučki grad Duluth, a Nacionalna garda Minnesota bit će odgovorna zapovjednik incidenta na zemlji te ćemo raditi s obalnom stržom, gradskim dužnosnicima Dulutha, policijom i vatrogascima. U čitav dođađaj ćemo uključiti naše vojnike iz Nacionalne garde Minnesota jer će biti riječ o velikom broju žrtava i velikom planu evakuacije koji ćemo uvježbava-

ERSTVO SE NASTAVLJA

RAZGOVOR

ti. Mislim da bi to moglo biti važno za pojedince iz Hrvatske, vojsku i ministra obrane, da vide kako to izgleda u velikim razmjerima.

Koji su planovi za budućnost kada je u pitanju program američko-hrvatskog vojnog partnerstva?

Mi radimo na potpori civilnim vlastima pa dogovaramo da iz Saint Paula, prijestolnice države Minnesota, oni koji pružaju prvu pomoć u slučaju nesreća dođu u Zagreb i rade s lokalnim dužnosnicima na odnosima civilnih službi prema žrtvama civilitma – kako ih evakuirati, zbrinuti u bolnici, kako ih pronaći i postupati s njima. To se planira od početka ove godine i želimo nastaviti dalje s tim planom pa je tijekom posjeta Hrvatskoj organiziran i sastanak s lokalnim civilnim vlastima kako bismo razgovarali o raznim opcijama, primjerice organizirati da iz Minnesota o svom trošku dođu u Hrvatsku i razvijaju partnerstvo. Dakle, riječ je ne o vojnoj, nego o civilnoj suradnji i mislim da će to imati brojne koristi. Vojska također može pružiti potporu civilnim vlastima u slučaju katastrofa, odnosno radimo na tome da Hrvatska vojska iskoristi prednosti koje ima i pomogne civilima u slučaju katastrofe, bilo uzrokovanje ljudskim faktorom ili u slučaju prirodnih nepogoda.

Postoje li neki konkretni projekti i iz kojih područja?

Tijekom posjeta razgovarali smo i o cyber-obrani, o vašim sustavima i mrežama te kako odgovoriti na cyber-napad ako do njega dođe, dakle, što se događa kada je pogoden kopneni i zračni prijevoz, gospodarstvo, električna mreža te kako se vojska može uključiti ako dođe do nesreće koja se dogodila, bilo zbog pogreške u sustavu ili pak zbog cyber-napada. Također smo, na zahtjev načelnika Glavnog stožera i ministra obrane, puno razgovarali o zračnim sposobnostima, naročito na noćno promatranje, o letenju i obučavanju na helikopterima jer vi u Hrvatskoj imate te sposobnosti. To je jedno od područja u kojem mogu blisko surađivati piloti helikoptera, posebno u timovima za

održavanje pa čemo na tome nastaviti raditi u godinama koje dolaze.

Postoji li plan za neku novu vojnu vježbu američkih i hrvatskih snaga, sad kada više nema GU-ARDEX-a?

To je izvrsno pitanje, ali kao što sam već rekao, u pitanju su resursi. Hrvatska je, uz sve NATO sposobnosti i sada kao dio Europske unije, razvijena nacija i manje je sredstava dostupno za vojno partnerstvo. Sudjelujete u mirovnim misionama u drugim zemljama, dio ste ISAF misije, bili ste na Golanu, razvijeniji ste od većine nacija kada govorimo o djelovanju u misiji i o obuci zapovedništva i kontrole. Kada postignete tu razinu, naš proračun da vam pomognemo postaje ograničen. Zato moramo smisliti kreativne načine da to i dalje činimo preko Europskog zapovedništva SAD-a i Veleposlanstva te da nađemo načine kako dalje pomagati Hrvatskoj, bilo civilnim strukturama ili u području vojnog djelovanja. Uvijek tražimo prilike da, uz re-

surse koje imamo, nastavimo partnerstvo jer tako je i u našem i u vašem proračunu manje novca, želimo pronaći načine na koje možemo i dalje pridonositi razvoju. Dakle, to nikako ne znači da se mi udaljavamo već pokušavamo detektirati u kojem području vam je pomoć

najpotrebnija i zatim pronaći resurse da to i učinimo.

Što bi pripadnici vaše garde mogli izdvojiti kao prepoznatljivu crtu hrvatskih snaga, odnosno što bi mogli izdvojiti kao značajno iskustvo koje su stekli boraveći u Hrvatskoj?

Nikad tijekom šest rotacija u sklopu OMLT timova od svojih vojnika ni sam čuo ništa osim riječi hvale o vrlim profesionalnim vojnicima s kojima su radili. U prilog tome ide i činjenica da tijekom tih rotacija niti jedan vojnik, niti američki niti hrvatski nije teško ranjen niti je izgubio život tijekom operacije Enduring Freedom, što je pokazatelj kvalitete vojnika koje je Hrvatska razvila i poslala u NATO za misije izvan zemlje. Mislim da su tu izgrađeni čvrsti cjeloživotni odnosi i iako nemam dokaze da vojnici komuniciraju preko Skypea, Facebooka ili e-maila, siguran sam da to čine. Nažalost, naše su mogućnosti za zajedničke vježbe smanjene pa imamo više vojnika koji žele doći i djelovati ovđe u Hrvatskoj nego što imamo misiju namijenjenih za to.

Cilj programa "National Guard State Partnership Program" jest stvoriti i održati odnose od strateškog značenja. Jesu li Nacionalna garda Minnesota i Oružane snage RH uspjeli izgraditi takav odnos i hoće li nastaviti tim putem?

Naše će se partnerstvo svakako nastaviti, i kao što sam rekao ministru i načelniku Glavnog stožera, mi ćemo napraviti sve što možemo da ispunimo planove s njihove liste zacrtanih izazova i strategija. Ja sam se, na temelju raspoloživih resursa, obvezao da ćemo zajedno nastaviti raditi na razvoju hrvatskih inicijativa u području Jadrana, ovdje u balkanskoj regiji. To je vrlo važno jer je hrvatska priča dobra vijest za ostatak Europe. Naime, ostale zemlje mogu slijediti hrvatski model razvoja i mi želimo da Hrvatska nastavi biti predvodnica u regiji, da se dalje trudi i surađuje sa svojim partnerima u regiji. ■

Domagoj VLAHOVIĆ,
snimio Tomislav BRANDT

DUBROVAČKI AKVATORIJ

Vježba je dio višegodišnjeg programa kojim SAD daje potporu Hrvatskoj da poveća svoje sposobnosti čišćenja područja u kojima ima potencijalno opasnih ratnih ostataka. Konačni je cilj uspostava učinkovitog i održivog hrvatskog sustava čišćenja podmorja.

Najzanimljiviji dijelovi prezentacije odnosili su se na Program morskih sisavaca (MMP) Američke ratne mornarice. Prikazane su jedinstvene sposobnosti koje dupini imaju u otkrivanju zaostalih eksplozivnih sredstava na morskom dnu...

MEĐUNARODNA VJEŽBA **DOLPHIN 2013**

Zanimljivo je da dobri dupini, jedinke vrste kojoj pripada šest morskih sisavaca koji trenutačno plivaju dubrovačkim vodama, u divljini žive prosječno oko 22-23 godine. Ako su "djelatnici" MMP-a, dob im se prosječno udvostručuje, rekao je Chris Harris

DUBROVAČKI AKVATORIJ

U Velikom Zatonu kod Dubrovnika 27. je rujna održana prezentacija za medije međunarodne vježbe Dolphin 2013 koja se od 16. rujna do 18. listopada održava u Splitu i Dubrovačkom akvatoriju. Prezentacija je održana uoči početka drugog, praktičnog dijela vježbe. Tijekom tog dijela ronioći ratnih mornarica Hrvatske (uključeni i ronioći MUP-a), SAD-a (uključeni i marinici), Slovenije i Crne Gore, uz pomoć šest posebno obučenih dupina američke ratne mornarice, provest će pretraživanje dijelova akvatorija oko Dubrovnika. Tom će prilikom uvježbavati procedure protuminskeg djelovanja protuminskim roniocima, lovcem mina "Korčula" i protuminskim sonarima te detektiranja i kartiranja eventualnih zaostalih mina i ubojitih sredstava na morskom dnu. Fokus će biti na području Gruške luke i akvatorija oko Lokruma. Šire gledano, vježba je dio višegodišnjeg programa kojima SAD daje potporu Hrvatskoj da poveća svoje sposobnosti čišćenja područja u kojima ima

potencijalno opasnih ratnih ostataka. Konačni je cilj uspostava učinkovitog i održivog hrvatskog sustava čišćenja podmorja.

Prvi, pripremni dio vježbe proveden je u Ratnoj luci Lora u Splitu. U njemu je osobita pozornost posvećena HUEDS-u, sustavu detekcije eksplozivnih sredstava koji se upotrebljava u sklopu programa humanitarnog razminiranja Američkog zapovjedništva za Europu (US EUCOM), naprednoj ronilačkoj obuci te ciljanoj obuci za borbu protiv zaostalih eksplozivnih sredstava.

U početku prezentacije Tim Gerhardson, predstavnik Veleposlanstva SAD-a u Republici Hrvatskoj, koji je uz MORH i OSRH glavni organizator vježbe, istaknuo je da vježba prije svega ima humanitarni karakter, te da pridonosi razvoju prijateljskih odnosa oružanih snaga koje u njoj sudjeluju. Potom su časnički namjesnik RM SAD Jerry Huff i zapovjednik voda u Protuminskom divizionu Flotile HRM-a poručnik bojnog broda Ivo

Musulin objasnili procedure vježbe te predstavili dijelove opreme kojima se ronoci koriste u protuminskom djelovanju.

Najzanimljiviji dijelovi prezentacije odnosili su se na Program morskih sisavaca (MMP) Američke ratne mornarice. Program i njegovi djelatnici obučavaju, vode brigu i provode sve druge aktivnosti s dupinima koji sudjeluju u vježbi. Predstavnik MMP-a Chris Harris objasnio je mnoštvo detalja programa i jedinstvene sposobnosti koje dupini imaju za otkrivanje zaostalih eksplozivnih sredstava na morskom dnu. Osobito je naglasio da dupini ne provode nikakva djelovanja koja su opasna za ljude i njih same, te da briga o životinjama i ekologiji

PRETRAŽIVANJE PODMORJA

Redoslijed pretraživanja podmorja slijedi standard koji Amerikanci nazivaju MMM (Machine-Mammal-Man), tj. stroj-sisavac-čovjek

- skeniranje podmorja SSS-om (Side-Scan Sonar) i magnetometrom
- dupini lociraju objekte od interesa pomoću svojeg biološkog sonara
- tim s dupinima napušta područje, dolaze ronoci i identificiraju sumnjivi objekt
- svi prikupljeni podaci ulaze i obraduju se američkim softverom u svrhu analize i planiranja budućih akcija
- na kraju vježbe popis svih identificiranih objekata i njihova lokacija bit će predan hrvatskoj Vladi.

Uz djelatnike MMP-a koji su isključivo civilni, američki vojni predstavnici u vježbi Dolphin 2013 dolaze iz Mobilnog tima za uklanjanje eksplozivnih naprava 1 Američke ratne mornarice (EODMU), s bazom u San Diegu, Kalifornija. Ondje je i sjedište MMP-a. U vježbi sudjeluju i pripadnici američkog mornaričkog Tima za podvodne konstrukcije.

u sklopu MMP-a udovoljava najvišim standardima.

Na kraju prezentacije predstavnici medija obišli su mobilna postrojenja MMP-a u uvali Veliki Zaton. Postrojenja, između ostalog, sadrže veterinarsku ambulantu, prostoriju za operativno planiranje, te boksove u moru u kojima su smješteni dupini, koji su doputovali nekoliko dana ranije transportnim avionom C-17 Globemaster. Sa svojim su trenerima morski sisavci izveli mali program koji je pokazao kako su dupini poslušni, uzajamno privrženi trenerima i nagrađivani ukusnim zalogajima ribe za svaki dio "izvedbe". Sigurno je još impresivnije vidjeti ih tijekom njihova pravog posla.

Praktični dio vježbe Dolphin 2013 počeo je 30. rujna. Poručnik Musulin je u jesen 2012. sudjelovao u sličnoj vježbi u Crnoj Gori. "Za nas je ovo prije svega obučni događaj. Vježba će biti veliko iskustvo jer pokriva sve segmente protuminskog djelovanja, koristit ćemo se svim našim kapacitetima. Vjerujem da će sva predviđena područja biti pretražena. Dupini će biti velika, dobrodošla pomoć, posebno u plitkim i stjenovitim podmorskim područjima, te mutnim vodama, koji su teški za pretraživanje. Pouzdani su 100 posto, to je njihovo prirodno područje". ■

Detaljniji tekst o Programu morskih sisavaca Američke ratne mornarice pod naslovom *Najbolji plivači u mornarici* možete pročitati u Hrvatskom vojniku broj 429 od 30. kolovoza 2013.

10

HRVATSKI
VOJNIK

broj 432 / 11. listopada 2013.

• TAKTIČKA VJEŽBA S BOJnim GAĐANJEM

UDAR 13

EFEKTNA ZAVRŠNICA

NA VOJNOM POLIGONU "EUGEN KVATERNIK" ODRŽAN JE ZAVRŠNI DIO TAKTIČKE VJEŽBE S BOJnim GAĐANJEM UDAR 13. NOSITELJ PROVEDBE VJEŽBE BILA JE GARDIJSKA OKLOPNO-MEHANIZIRANA BRIGADA (GOMBR), A NJEZIN JE CILJ BIO PRIKAZATI UVJEŽBANOST I OSPOSOBLJENOST POSTROJBI U BRZOJ I UČINKOVITOJ PRIPREMI I PROVEDBI BORBENIH DJELOVANJA USKLAĐENIM MEĐURODOVSKIM I INTERGRANSKIM DJELOVANJEM....

Nakon uspješno izvedene vježbe izaslanik Predsjednika RH Zlatko Gareljić je rekao kako je impresioniran vježbom koja je pokazala da su pripadnici OSRH sposobni provesti iznimno zahtjevne zadaće, od planiranja do provedbe

■ TAKTIČKA VJEŽBA S BOJnim GAĐANJEM

BORBENA TEHNIKA

- 14 tenkova M84
- 8 BVP-a M80
- 4 BoV-a POLO M83
- 1 medicinski oklopni transporter (OTM)
- 4 samohodne haubice SH 122mm
- 4 haubice D30 122mm
- 3 SVLR-a GRAD
- 1 besposadna letjelica Skylark

Nakon prošlogodišnje vježbe Udar i prvog dijela ovogodišnje vježbe Spremnost, Udar 13 je nastavio novoutemljeni niz vježbi Hrvatske kopnene vojske koje karakterizira efektivna završnica, s kratkim, ali iznimno snažnim, vatrenim napadom na simulirane neprijateljske snage. I popriše bitke bilo je isto: taktičko polje Centar na poligonu HKoV-a "Eugen Kvaternik". No s Udarom 13 došlo je do promjene glavne uloge, od kolega iz Gardijske motorizirane brigade (GMTBR) preuzeli su je pripadnici Gardijske oklopno-mehanizirane brigade (GOMBR). Brigada je bila nositelj vježbe, a njezin direktor, načelnik stožera GOMBR pukovnik Mile Valentić. U skladu s tim i najzapaženije sredstvo borbenе tehnike bio je tenk M84, čija silueta krasiti grb postrojbe sa sjedištem u Vinkovcima. U napadu na protivnike sudjelovalo je čak 14 "osamdesetčetvorki", što je stvorilo prizor koji teško pamte i najiskusniji među sudionicima vježbe i njihovim gostima koji su se 4. listopada našli na Slunju. Među njima bili su i izaslanik i savjetnik

SASTAVNICE VJEŽBE UDAR 13

GOMBR

- Stožer brigade,
- Zapovjedništvo Oklopne bojne,
- Mechanizirana satnija Oklopne bojne,
- Tenkovska satnija Tenkovske bojne Kune,
- Vod POLO Oklopne bojne,
- Mješovita topničko-raketna bitnica,
- Satnija veze,
- Logistička satnija,
- vod Inženjerijske bojne
- Zapovjedna satnija.

Vojno-obavještajna bojna

- desetina besposadnih letjelica

GMTBR

- tim prednjih zračnih kontrolora

USAF

- 31st Fighter Wing

Predsjednika RH Zlatko Gareljić, izaslanik i pomoćnik ministra obrane Viktor Koprivnjak, načelnik Glavnog stožera OSRH general zboru Drago Lovrić, te zapovjednici i predstavnici uprava, grana, zapovjedništava i postrojbi GS-a i OSRH.

Iako je opću pozornost privuklo završnih vatrenih pedeset minuta vježbe, uoči njezine provedbe bilo je mnogo aktivnosti koje su počele i prije službenog početka vježbe (27. rujna). Postrojbe sudionice provele su školska gađanja, posadna i vodna bojna gađanja, taktička uvježbavanja i taktičke vježbe na razini vodova i satnija i formalna vanjska ocjenjivanja, naveo je zapovjednik Gardijske oklopno-mehanizirane brigade, brigadni general Siniša Jurković. Uoči početka vježbe promatračima se obratio zapovjednik HKoV-a general-bojnik Dragutin Repinc, rekavši da će vježba pokazati udarnu moć koja karakterizira ovu brigadu. Spominjani vrhunac vježbe na taktičkom polju Centar, koji smo promatrali s promatračnice na Debeloj Glavi, bio je napad tenkovske sat-

Poručnica Ines Klepić, done-davna kadetkinja, sada zapovjedna mehaniziranim vodom. "Ovo mi je prva vježba ovakvog intenziteta, veliko iskustvo tijekom kojeg sam imala priliku mnogo naučiti. Nije bilo lako, bilo je i uzbudnja, ali sve se smirilo kad je akcija krenula."

General zbora Drago Lovrić istaknuo je da su vojnici iskazali visok stupanj sposobnosti, uvježbanosti i obučenosti. Budućnost Gardijske oklopno-mehanizirane brigade je neupitna i nakon preustroja, a za njezina glavna borbena sredstva predviđen je remont i modernizacija, zaključio je Lovrić

nije ojačane mehaniziranim vodom na simulirane neprijateljske snage ekvivalenta ojačanog voda. Napad je iz obližnjeg taktičko-operativnog središta vodilo zapovjedništvo Oklopne bojne GOMBR. Prva faza bila je priprema napada: satnija se kretala naprijed do dodira s protivničkim snagama, uz gromovitu i preciznu potporu zemaljskog topništva (samohodne haubice 122mm, haubice D30 122mm, samovozni višecijevni lanseri raket) i protuoklopnih postrojbi (BVP M80 s ručnim vođenjem i BoV POLO M83 s poluautomatskim vođenjem Maljutki). Uskoro je došla i saveznička potpora: vođena prednjim zračnim motriteljima Gardijske motorizirane brigade, iz Aviana su doletjela dva američka F-16 i izvela gađanje bombama bez eksplozivnog punjenja, samo s pirotehničkom mješavinom koja je pokazala pogotke. Avioni su zaključili prvu fazu i došlo je vrijeme za sljedeću: provedbu napada. Iz slunjskog gustiša odjednom su se pojavile dotad dobro zamaskirane "osamdesetčetvorke" iz tri tenkov-

Natporučnik Vlatko Barilović, zapovjednik jednog od tenkovskih vodova na Uduar 13, ima iskustvo sa slične prošlogodišnje vježbe kada su tenkovi Gardijske oklopno-mehanizirane brigade bili potpora mehaniziranoj satniji Gardijske motorizirane brigade. Ponosan sam što sam sa svojom brigadom sudjelovao u vježbi ovakve razine. I prošle godine je bilo zahtjevno, ali sada je koncentracija tehnike bila zaista velika, nezapamćena. Sve je proteklo spektakularno, a bez najmanje ozljede, što samo pokazuje koliko smo spremni, pa i za zahtjevnije zadaće".

ska voda i iz više pravaca, uz stalnu pucnjavu, probijen je prednji kraj neprijateljskih snaga. Preostao je treći dio sažet u riječi eksploracija: zauzet je ciljani objekt "Vuk" i stvoreni su uvjeti da pješaštvo uzme područje, te za reorganizaciju i konsolidaciju snaga. Taktičko polje Centar površinom nije veliko, stoga je na bojišnici vladala prilična, ali vrlo kontrolirana gužva. Postignuto je ono što se naziva integracijom vatri, upravljanja vatrom i manevrom i provedbom uskladenog djelovanja, što je i najpozitivnija točka kad se gleda opći dojam o vježbi. Nešto slično je u zaključku za Hrvatski vojnik potvrđio i zapovjednik brigade brigadni general Jurković. "Iznimno sam zadovoljan što smo proveli vježbu sigurno i uspješno, a uz to ostvarili i naš glavni cilj, a to je pokazivanje sposobnosti i uvježbanosti brigade u borbenim operacijama u svrhu zaštite vlastitog teritorija. Budućnost? Očekujem da će vojnici imati priliku za još više ovakvih vježbi, što je najbolje za razvoj njihovih sposobnosti". ■

VOJNO-OBAVJEŠTAJNA BOJNA

Vježba je svojevrsna kruna jednog ciklusa obuke gdje se kroz složeni scenarij događaja ocjenjuje provedba zadaća skupina, posada i timova Vojno-obavještajne bojne i na taj način prosuđuje stupanj borbene spremnosti cijele postrojbe...

KLEK-13

KRUNA OBUČNOG

Jedna od glavnih odrednica vojno-obavještajnog djelovanja jest pogled unaprijed, biti prvi i na temelju prikupljenih informacija predviđati buduće događaje i pravodobno reagirati, ističe zapovjednik VOB-a, bojnik Goran Atlija

Predrag TOPLAK, snimio Tomislav BRANDT

Dva tjedna bilo je dovoljno kako bi pripadnici i pripadnici Vojno-obavještajne bojne HKoV-a uspješno provedli vrlo zahtjevnu i složenu vježbu pod nazivom KLEK-13.

Vježba je svojevrsna kruna jednog ciklusa obuke gdje se kroz složeni scenarij događaja ocjenjuje provedba zadaća skupina, posada i timova Vojno-obavještajne bojne i na taj način prosuđuje stupanj borbene spremnosti cijele postrojbe.

Vježba je zamišljena kao sudjelovanje namjensko-organiziranih snaga Vojno-obavještajne bojne u sastavu snaga NATO-a u operaciji potpore miru prema rezoluciji UN-a sa zadaćom obavještajne potpore snagama međunarodne zajednice. Riječ je dakako o asimetričnim ugrozama koje obuhvaćaju ne samo terorističko djelovanje već i kriminalne aktivnosti, proliferaciju oružja za masovno uništenje krijućemarenje i sl.

Obišli smo sudionike vježbe iz Vojno-obavještajne bojne te iskoristili prigodu i pratili njihov rad na vojnem poligonu "Crvena zemlja - Bralovac" kod Knina. Naš prvi sugovornik bojnik Goran Atlija, zapovjednik VOB-a istaknuo je kako je ova vježba ključan obučni događaj postrojbe u 2013. godini. "Uz uvježbavanje i ocjenjivanje snaga vježba daje izvrstan uvid u trenutačne mogućnosti integriranja naših snaga u ISTAR sustav OSRH. Svaku našu vježbu nastojimo provoditi u drugačijoj okolini i vrsti terena koje svako po sebi ima svoje specifičnosti koje naravno utječu na taktku provedbe određenih naših djelovanja. Zbog toga smo za ovu vježbu izabrali poligon "Crvena zemlja", istaknuo je bojnik Atlija.

Ovaj je obučni događaj svojevrsni završetak određenog razdoblja obuke. Od početnih uvježbavanja pojedinačnih obavještajnih senzora preko uvježbavanja čitavog spektra zajedničkih zadaća naših timova, posada i skupina došli su ovdje sve to proigrati i na taj način prosuditi stupanj borbene spremnosti.

Vježba se provodila u dvije odvojene faze koje su same po sebi uzročno-poslijedično vezane u jednu složenu vježbu KLEK-13. Naime, prva faza bila je MAPEX tj. vježba na zemljovidu gdje se uvježbava namjensko-organizirano zapovjedništvo VOB-a u procesu donošenja odluke nakon što je primilo zadaću od nadređenog zapovjedništva. Drugi dio čini LIVEX, odnosno vježba na zemljiju

gdje postrojbe na terenu proigravaju različite situacije sukladno operativnoj zapovijedi definiranoj kao produktu procesa donošenja odluke.

Posebni dio vježbe koji valja istaknuti jest sudjelovanje timova iz izvidnič-

ISTAR KONCEPT OBAVJEŠTAJNOG DJELOVANJA

- I** – Intelligence – obavještajno djelovanje
- S** – Surveillance - nadzor
- TA** – Target Aquisition – nominacija ciljeva
- R** – Reconnaissance – izviđanje

Vježba je bila iznimno zahtjevna i pokazala je kako se timovi dubinskih izvidnika ubacuju zračnim putem, provedbom različitih specijalističkih tehnika, u područje operacije gdje provedbom višednevnih ophodnji vrše izviđanje i nadzor dodijeljenih im područja interesa. Timovi mini besposadnih sustava ubacuju se kopnom i zrakom također u područje operacije gdje dnevnim i noćnim letovima prikupljaju podatke u realnom vremenu. Istodobno posade za elektroničko djelovanje provode nadzor kompletnih komunikacija u području djelovanja locirajući točan raspored protivničkih snaga te evidentirajući sadržaj njihove međusobne komunikacije. Svi tako prikupljeni podaci šalju se u analitičko središte gdje se analiziraju i povezuju u cjelinu, čime se stvara konačan obavještajni proizvod.

CIKLUSA

VOJNO-OBAVJEŠTAJNA BOJNA

kih satnija GMTBR i GOMBR gdje su se oni uključivali i s timovima VOB-a provodili određene zadaće tijekom vježbe.

Naravno, neizostavna je uloga i HRZ-a i PZO-a s kojima, ističu, imaju odličnu suradnju. Sve planirane zajedničke aktivnosti izvedene su prema planu. Upravo ovakvo koordinirano, zajedničko i opetovanje djelovanje VoB HKoV-a i snaga HRZ-a i PZO-a stvaraju podlogu za brzo i učinkovito djelovanje ove postrojbe u skladu s dobivenom zadaćom.

Bojnik Atlja ujedno je istaknuo visoku razinu profesionalnosti i motiviranosti svih sudionika vježbe. "Takov rad utječe da se vježba provodi prema našem zacrtanom planu. Naravno, podrobna raščlamba vježbe te naučene lekcije bit će pretočene u jasne smjernice za naš budući rad. Jedna od glavnih odrednica vojno-obavještajnog djelovanja jest pogled unaprijed, biti prvi i na temelju prikupljenih informacija predviđati buduće događaje i pravodobno reagirati. Upravo vođenim takvim promišljanjem želimo i dalje kreirati obuku i sposobljavati naše pripadnice i pripadnike kako bi oni bili spremni brzo i efikasno odgovoriti svim budućim izazovima koji se mogu postaviti pred našu postrojbu", zaključio je zapovjednik.

17 **KLEK**

Satnik Petar Kampić, zapovjednik vježbe napominje kako je ona planirana s dva primarna cilja. Prvi je cilj rad stožera nakon dobivanja zadaće od nadređenog zapovjedništva gdje je u zadanom vremenskom okviru naše zapovjedništvo preko vježbe na zemljovidu moralo razumjeti dobivenu zadaću, razraditi prihvatljivu inačicu djelovanja te cjelokupni proces završiti izradom operativne zapovijedi za podređene ustrojstvene cjeline. Drugi cilj je djelovanje snaga na terenu provedbom jasno definiranih zadaća iz operativne zapovijedi. Prema njegovim riječima vježba je bila iznimno zahtjevna i pokazala je kako se timovi dubinskih izviđnika ubacuju zračnim putem, provedbom različitih specijalističkih tehnika, u područje operacije gdje provedbom višednevnih ophodnji vrše izviđanje i nadzor dodijeljenih im područja interesa. Timovi mini besposadnih sustava ubacuju se kopnom i zrakom također u područje operacije gdje dnevnim i noćnim letovima prikupljaju podatke u realnom vremenu. Istodobno posade za električno djelovanje provode nadzor kompletne komunikacije u području djelovanja locirajući točan raspored protivničkih snaga te evidentirajući sadržaj

njihove međusobne komunikacije. Svi tako prikupljeni podaci šalju se u analitičko središte gdje se analiziraju i povezuju u cjelinu, čime se stvara koначan obavještajni proizvod za zapovjednika operacije. Vježba je bila vrlo dinamična te zahtjevna psihofizički, kako za timove na terenu tako i za rad Zapovjedništva, naglašava satnik Kampić. "Terenski uvjeti, kontinuitet događaja, praćenje situacije, svladavanje zahtjevnog terena, zadržavanje potpune prikrivenosti snaga na terenu, konstantna raščlamba prikupljenog velikog broja informacija te slaganje informacija u jasniju sliku što se događa u dodijeljenom području operacija, sve je to stres za ljudstvo. Samo na taj način može se dobiti jasna slika i ocjena našeg eventualnog postupanja u stvarnoj situaciji. Kao zapovjednik vježbe zadovoljan sam radom. Naša procjena zahtjevanih sposobnosti je bila točna i mogu slobodno kazati da su naši senzori tj. timovi posade i skupine u visokom stupnju spremnosti za zadaću". Tijekom vježbe Vojno-obavještajnu bojnu obišli su časnici Odjela za obuku i obavještajnog odjela Zapovjedništva HKoV, načelnik Stožera GMTBR, te prvi dočasnik HKoV-a i prvi dočasnik OSRH. ■

Lada PULJIZEVIĆ, snimio Tomislav BRANDT

22. OBLJETNICA GS OSRH

"Oružane snage su ponos hrvatske domovine, a Glavni stožer je središte stručnog i kvalitetnog upravljanja Oružanim snagama", kazao je predsjednik Ivo Josipović u prigodi svečanog obilježavanja obljetnice GS-a

GLAVNI STOŽER OSRH

SREDIŠTE STRUČNOG I KVALITETNOG UPRAVLJANJA

Na Hrvatskom vojnom učilištu "Petar Zrinski" 2. je listopada obilježena 22. obljetnica utemeljenja Glavnog stožera OSRH. Svečanosti su nazočili predsjednik Republike Hrvatske i vrhovni zapovjednik OSRH, Ivo Josipović, zamjenica ministra obrane RH, Višnja Tafra, načelnik Glavnog stožera OSRH, general-pukovnik Drago Lovrić, vojni ordinarij, mons. Juraj Jezerinac, predsjednik Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti (HAZU), akademik Zvonko Kusić, bivši načelnici Glavnog stožera te brojni drugi gosti i uzvaničici.

Tijekom svečanosti dodijeljena su promaknuća, pohvale i odlikovanja zaslužnim pripadnicima OSRH i MORH-a. Obraćajući se nazočnima predsjednik Josipović je rekao kako su hrvatske Oružane snage prepoznate po svojoj visokoj profesionalnosti, djelotvornosti i pouzdanosti, kako u međunarodnom okruženju tako i u zemlji gdje daju svoj

aktivan doprinos i pomoć civilnoj zajednici. "Tu posebno mislim na aktivnosti u gašenjima požara, gdje pripadnici hrvatskih OS ostvaruju vrhunske rezultate i time izravno utječu na gospodarstvo RH", rekao je predsjednik Josipović i zaključio da su Oružane snage ponos hrvatske domovine, a Glavni stožer središte stručnog i kvalitetnog upravljanja Oružanim snagama.

Pozdravljajući okupljene u ime ministra obrane Ante Kotromanovića, zamjenica ministra obrane Višnja Tafra čestitala je promaknutim i pohvaljenim pripadnicima OS i istaknula kako je osnivanje Glavnog stožera imalo neprocjenjivo značenje za utemeljenje današnje, profesionalne i pobjedničke Hrvatske vojske.

U ime promaknutih, pohvaljenih i odlikovanih pripadnika OS-a zahvalio je načelnik Glavnog stožera OSRH Drago Lovrić, koji je promaknut u čin generala

U prigodi obljetnice GS-a OSRH izaslanstvo OSRH položilo je vijence i upalilo svjeće na Gradskom groblju Viktorovac u Sisku na grob stožernom generalu Janku Bobetku, te na Mirogoju na grobove stožernom generalu Zvonimiru Červenkiju i generalu zborni Imri Agotiću

Foto: Josip KOPI

Predsjednik je Redom bana Jelačića odlikovao brigadnog generala Ivana Benetu a Redom hrvatskog pletera brigadnog generala Ivana Jurića

Predsjednik Republike i vrhovni zapovjednik OSRH Ivo Josipović svojim odlukama od 13. rujna i 1. listopada 2013. promaknuo je u viši čin 23 djelatnika Ministarstva obrane i Oružanih snaga. Odlukom načelnika GS OSRH od 30. rujna 2013. u viši čin promaknuto je 40 djelatnih dočasnica i dočasnika Oružanih snaga RH te je dodijeljeno 9 činova skupnika

NAREDNIK BORIS MELVAN

Hitan prijevoz prijevremeno rođene bebe

Kao zapovjednik desetine u Eskadrili transportnih helikoptera Divulje, narednik Melvan, među ostalim, uspješno izvršava zadaće letenja za potrebe medicinske evakuacije i spašavanja. Iako je takvih zadaća u njegovu radu bilo mnogo, 18. rujna sudjelovao je u hitnom prijevozu prijevremeno rođene bebe, a ta je nesvakidašnja vijest brzo obišla cijelu Hrvatsku. "Bili smo pozvani u Dubrovnik da preuzmemo bebu u inkubatoru i uz liječnički tim je prevezemo u splitsku bolnicu. Liječnici su bebi pružali potrebnu pomoć, ali nisu mogli sami jer u helikopteru nema puno mjesta pa sam im ja pomogao koliko god sam mogao - pridržavao bebu i dodavao potrebne stvari", priča narednik Melvan koji kaže da je učinio sve da pomogne liječnicima u hitnom zbrinjavanju dječaka s Mljetom te da za to vrijeme nije bilo mjesta strahu ili panici. "Tek kad smo sve odradili, moram priznati da su mi se odsjekle noge jer čovjek tek onda shvati što se dogodilo". Narednik nam je ispričao da su poslije zvali liječnicu, jer to uvijek rade u takvim slučajevima, koja im je rekla da je beba dobro. Zanimljivo je da je Melvan za nagradu predložen prije ovog događaja. Nagradu smatra plodom sveukupnog dosadašnjeg rada, a kaže da će i u budućnosti nastaviti istim putem.

"Vi ste podigli ugled Hrvatske vojske - i mornarice i zrakoplovstva", rekao je general Lovrić te naglasio da su nagrade i pohvale zapravo poticaj za nastavak profesionalnog i odgovornog rada. Pohvale i nagrade obojica pripadnika posvetila su ljudima s kojima rade, svojim zapovednicima i kolegama jer, kažu, pojedinačno mogu malo toga, dok zajedno postižu izvrsne rezultate...

ONI SPAŠAVAJU ŽIVOTE - NA M

NAREDNIK BORIS MELVAN

NAJBOLJI VOJNIK

Peta KOSTANJŠAK, snimio Josip KOPI

AJU LJUDSKE ORU I U ZRAKU

RAZVODNIK MLAĐEN VILJEVAC

I DOČASNICKOLOVOZA

Pohvale i nagrade za najboljeg vojnika i dočasnika OSRH u mjesecu kolovozu ovoga su puta otišle Hrvatskoj ratnoj mornarici i Hrvatskom ratnom zrakoplovstvu. Najboljim dočasnikom proglašen je narednik Boris Melvan, a najboljim vojnikom razvodnik Mladen Viljevac. Proglašenje najboljih u mjesecu kolovozu bilo je u znaku spašavanja ljudskih života jer obojica, i vojnik i dočasnik, u sklopu svojih svakodnevnih dužnosti pomažu unesrećenima i ljudima u nevolji. Narednik Boris Melvan kao tehničar letač Eskadrile transportnih helikoptera Divulje iz 93. zrakoplovne baze Zadar izvršava složene zadaće letenja u svrhu spašavanja i medicinske evakuacije na helikopteru MI8 MTV. Tako je narednik Melvan bio član posade helikoptera u kojem je 18. rujna uspješno zbrinuta i prevezena prijevremeno rođena beba s Mljetom, koju je trebalo hitno prebaciti iz Dubrovnika u splitsku bolnicu.

Razvodnik Mladen Viljevac je obalni motritelj u Bojni obalne službe motrenja i obavljanja HRM-a na Brijunima, a nagrađen je jer je, među ostalim, u dva slučaja ovog ljeta, pomogao unesrećenima na moru svojim znanjem talijanskog jezika i ispravnom reakcijom na pozive u pomoć. Pohvale i nagrade uručio im je 30. rujna načelnik Glavnog stožera OSRH general-pukovnik Drago Lovrić, koji im je tom prilikom zahvalio na doprinisu u zaštiti ljudskih života. "Naš rad služi našoj domovini i građanima, mi štitimo i spašavamo ljudske živote... Vi ste podigli ugled Hrvatske vojske - i mornarice i zrakoplovstva", rekao je general Lovrić te naglasio da su nagrade i pohvale zapravo poticaj za nastavak profesionalnog i odgovornog rada. Pohvale i nagrade obojica pripadnika posvetila su ljudima s kojima rade, svojim zapovjednicima i kolegama jer, kažu, pojedinačno mogu malo toga, dok zajedno postižu izvrsne rezultate. ■

RAZVODNIK MLAĐEN VILJEVAC

Talijanski MAYDAY

Ovaj je obalni motritelj u OSRH stupio 1996. u 73. bojni Vojne policije, a posljednjih 10 godina pripadnik je Bojne obalne službe motrenja i obavljanja HRM-a na Brijunima. Nagrađen je, među ostalim, zbog dva slučaja opasnosti na moru u kojima se posebno istaknuo u mjesecu kolovozu. Naime, za vrijeme redovite operativne smjene Viljevac je uhvatio poruku na talijanskom jeziku s plovila u blizini Lošinja, koje je tražilo pomoći zbog nesreće pri ronjenju, a posebno zanimljivo je da je s plovilom komunicirao Ancona radio. Viljevac je među prvima na istočnoj strani Jadrana primio poruku i pravodobno izvijestio mjerodavne. Dva dana poslije ponovno je čuo talijanski poziv u pomoći s jedrilice koja je imala nesreću kod Vrsara te je uspješno razumio poziv i točno zaključio lokaciju nesreće. "Nagrada mi puno znači jer to ujedno znači da netko prati i cijeni moj rad", kaže razvodnik koji govori engleski i talijanski jezik, što je vrlo važno u njegovu poslu. "Komunikacija je uglavnom na engleskom jeziku, ali ima Talijana koji ne pričaju dobar engleski pa tu pomaže znanje talijanskog. Tako sam uspio pomoći ljudima koji su bili na plovilima, što je jedna od naših zadaća". Svoju je nagradu razvodnik posvetio Postaji obalnog motrenja Brijuni.

21. VOJNO-REDARSTVENO HODOČAŠĆE U MARIJU BISTRICU

VJERA JE NAJVJEĆE BLAGO I BOGATSTVO

Središnji događaj hodočašća bila je koncelebrirana misa u Crkvi na otvorenom blaženog kardinala Alojzija Stepinca koju je predslavio monsinjor Marin Barišić, splitsko-makarski nadbiskup i metropolit

U hrvatskom marijanskom svetištu u Mariji Bistrici 6. je listopada održano 21. vojno-redarstveno hodočašće u kojem je sudjelovalo više tisuća pripadnika Oružanih snaga Republike Hrvatske, Ministarstva obrane RH, Ministarstva unutarnjih poslova RH, Pravosudne policije, Vatrogastva, braniteljskih i veteranskih te udruga proizišlih iz Domovinskog rata, povijesnih postrojbi, Vojnodiplomatskog zbora, kao i pripadnika Ministarstva obrane i Oružanih snaga Bosne i Hercegovine. Organizator hodočašća je Vojni ordinarijat u Republici Hrvatskoj, a hodočašću su se priključili i drugi crkveni predstavnici iz Hrvatske, BiH, Slovenije i Francuske. Središnji događaj hodočašća bila je koncelebrirana misa u Crkvi na otvorenom blaženog kardinala Alojzija Stepinca koju je predslavio

monsinjor Marin Barišić, splitsko-makarski nadbiskup i metropolit. Prije početka mise kratki je govor održao domaćin, vojni ordinarij mons. Juraj Jezerinac pozdravivši sve nazočne, a posebno izaslanika Predsjednika RH i načelnika Glavnog stožera OSRH generala zbora Dragu Lovrića, ministra branitelja Predraga Matića, zamjeniku ministra obrane Višnju Tafru i zamjeniku ministra unutarnjih poslova Evelina Tonkovića, te zagrebačkog gradonačelnika Milana Bandića. Tijekom propovijedi mons. Barišić je naglasio da je poziv vojnika, časnika, policajaca i branitelja čuvati poredak, braniti vanjsku i unutarnju sigurnost, zalagati se za pravdu, red i mir u domovini obranjenoj uz tolike napore i uz žrtve poginulih branitelja. Istaknuo je da za kršćane ne postoji mirovina jer nikad nije kasno postati vjernik. Vjera je najviše blago i bogatstvo, rekao je nadbiskup Barišić, te poručio vojnicima, redarstvenicima, vatrogascima i braniteljima da budu branitelj obitelji, jer je ona temelj društva koje čuvaju. "Branite temelj života i društvenog poretku jer je obitelj njegov temelj", poručio je splitsko-makarski nadbiskup, podsjetivši kako su branitelji nesebično tijekom Domovinskog rata svojom žrtvom stvarali slobodu. Istaknuo je i kako vjera daje snagu čovjeku da se može suprotstaviti snagama zla. U poslijepodnevnim satima hodočasnici su se zaputili na Križni put, na kojem je nagovor izrekao vojni ordinarij u Bosni i Hercegovini Tomo Vukšić. ■

Domagoj VLADOVIĆ, snimili Tomislav BRANDT i Stjepan BRIGLJEVIĆ

VIŠE TISUĆA PRIPADNIKA ORUŽANIH SNAGA RH, MUP-a, BRANITELJSKIH I VETERANSKIH UDRUGA SUDJELOVALO JE I OVE GODINE, PRVE NEDJELJE U LISTOPADU, NA 21. VOJNO-REDARSTVENOM HODOČAŠĆU U MARIJU BISTRICU. KONCELEBRIRANU MISU PREDSLAVIO JE MONS. MARIN BARIŠIĆ ISTAKNUVŠI KAKO JE VJERA NAJVIŠE BLAGO I BOGATSTVO, TE JE PORUČIO VOJNICIMA, REDARSTVENICIMA, VATROGASCIMA I BRANITELJIMA DA BUDU BRANITELJI OBITELJI, JER JE ONA TEMELJ DRUŠTVA KOJE ČUVAJU...

VIJESTI

Sastanak SEDM inicijative u Sloveniji

Ministar obrane Ante Kotromanović sudjelovao je na sastanku SEDM inicijative (South East Defence Ministerial Initiative), u sklopu trodnevnog regionalnog skupa ministara obrane u Brdu kod Kranja u Sloveniji. Ministri su, na temelju izvješća o stanju pojedinih projekata u okviru ove inicijative, raspravljali o važnim pitanjima za njezin daljnji rad. Na sastanku je Gruzija zatražila punopravno članstvo u SEDM-u, što su ministri zemalja članica prihvatali. Ministar Kotromanović založio se za podizanje učinkovitosti SEDM-a, prije svega izbjegavanjem dupliciranja i preklapanjem projekata i aktivnosti te specijalizacijom kako projekata, tako i samih regionalnih inicijativa. U svom obraćanju ministar je rekao kako je došlo vrijeme da se ponovno realno sagledaju sigurnosni izazovi te potrebe i ambicije zemalja regije, a potom analiziraju postojeće obrambene sposobnosti i pronađu načini realizacije zadanih ciljeva. Podsjetio je također kako je RH sljedeće godine domaćin i supredsjedatelj (s Republikom Bugarskom) vježbi SEESIM 14 u okviru SEDM inicijative, koja je pravi primjer regionalnog vlasništva, jer se prvi put održava pod supredsjedanjem dviju zemalja iz regije. Na marginama ministarskog sastanka, ministar Kotromanović susreo se sa zamjenicom pomoćnika ministra obrane SAD-a za Rusiju, Ukrajinu i Euroaziju Evelyn N. Farkas. Imao je i niz bilateralnih sastanaka s kolegama iz regije: ministricom obrane Republike Albanije, Mimi Kodheli, ministricom obrane Crne Gore Milicom Pejanović-Durišić i ministrom obrane Republike Srbije Nebojšom Rodićem.

OJI

Sastanak ministara obrane zemalja članica Američko-jadranske povelje

Ministar obrane Ante Kotromanović sudjelovao je 1. listopada na sastanku ministara obrane zemalja članica Američko-jadranske povelje. Na prvom dijelu sastanka govorilo se o mogućnostima zajedničkog angažmana u Afganistanu poslije 2014. godine, dok je u drugom dijelu bilo riječi o dalnjem radu Povelje, u kontekstu racionalizacije regionalnih inicijativa. Ministar Kotromanović podsjetio je na važan doprinos zemalja Povelje u ISAF misiji u Afganistanu, te pozvao članice da usredotoče suradnju na buduće sudjelovanje u međunarodnim operacijama, zajedničko uvježbavanje i obuku te realizaciju sadašnjih i istraživanje budućih projekata NATO-ove Parimetne obrane. Ministar je također održao i bilateralne sastanke sa

slovenskim ministrom obrane Romanom Jakičem, ministrom Kosovskih snaga sigurnosti Agimom Cekuom, te s generalnim upraviteljem NATO-ove Agencije za komunikacije i informacije Koenom Gijsbergsom.

OJI

OBLJETNICA DIVIZIJUNA POMORSKIH I KOPNENIH DIVERZANATA HRM-a

Na svečanosti u povodu obilježavanja 22. obljetnice osnutka Divizijuna pomorskih i kopnenih diverzanata HRM-a održanoj 6. listopada u ratnoj luci Lora u Splitu bio je i predsjednik RH Ivo Josipović. Obilježavanje obljetnice organizirala je Udruga dragovoljaca HRM-a a uveličale su je obitelji poginulih diverzanata, negdašnji pripadnici postrojbe, zapovjednik Hrvatske ratne mornarice komodor Robert Hranj, gradonačelnik Splita Ivo Baldasar, dožupan splitsko-dalmatinski Ante Šošić te brojni gosti.

Nakon paljenja svijeće u Spomen-sobi Zapovjedništva HRM-a, članove obitelji poginulih diverzanata i predstavnike Udruge dragovoljaca HRM-a primio je zapovjednik HRM-a komodor Hranj. Svečanost obilježavanja potom se nastavila na SB-73 "Faust Vrančić" te plavidlom do hridi Školjci, gdje se polaganjem vijenca u podmorje odala počast poginulim i umrlim pripadnicima ove postrojbe koja je ratnih godina sudjelovala u brojnim akcijama od splitskog akvatorija do Dubrovnika i Cavtata te u operacijama Maslenica i Oluja.

Diviziju pomorskih i kopnenih diverzanata 2011. godine predsjednik Josipović dodijelio je odlikovanje Reda Nikole Šubića Zrinskog za iskazanu hrabrost u ratu.

Ovom prigodom, između ostalog, rekao je: "Vaši poginuli prijatelji i suborci, kao i cijeli vaš Diviziju, dali su veliki doprinos da bi Hrvatska danas bila suverena i samostalna država, i da bismo bili demokratsko društvo. Postigli smo svoje velike ciljeve, postali smo uvažena članica UN-a, NATO-a i Europske unije. Kao takvi pomažemo danas drugima da očuvaju mir i uspostave stabilnost i sigurnost ... Istodobno ne zaboravljamo ni našu zemlju RH i obvezu

da je učinimo što boljim mjestom – sigurnim, prosperitetnim i demokratskim. Vi koji ste se borili za svoju domovinu, kojoj ste pokazali kako se domovina voli, učinili ste za sve nas najviše što ste mogli..." U ime pripadnika Divizijuna nazočnima se prigodnom riječju obratio jedan od negdašnjih zapovjednika Petar Mihovilović. Blagoslov vijenca i riječi molitve uputio je fra Frane Delić.

OJI

DEMONSTRACIJA UREĐAJA HARRIS 117G

Prije same vježbe predstavnici turtke Harris održali su demonstraciju uređaja Harris 117G na kojem je i provedena prikazna vježba. Naime, donacijom američke Vlade hrvatske OS dobile su četiri uređaja Harris 117F, a kasnije i 12 ponešto naprednijih uređaja Harris 117G koji imaju sposobnost *live streaminga*. Za demonstraciju komunikacijskih mogućnosti uspostavljena je i kratka veza s našim pripadnicima u Afganistanu, nakon čega su polaznicima obuke podijeljeni NATO certifikati.

Petra KOSTANJŠAK, snimio Tomislav BRANDT

U vojarni BSD-a u Delnicama završila je obuka na komunikacijskim uređajima Harris 117F, koja se održavala od 30. rujna do 4. listopada. Nakon šeste po redu ovakve obuke ukupno je obučeno 95 pripadnika i pripadnica svih ustrojbenih cjelina OSRH-a, a u obuci su se dosad profilirali i nacionalni instruktori...

NAJMODERNIJA KOMUNIKACIJSKA OPREMA U RUKAMA OBUČENIH PРИПАДНИКА OSRH

Live streamingom (uživo računalno prenošena) napada Bojne za specijalna djelovanja na sklonište terorista završila je još jedna obuka na komunikacijskim uređajima Harris 117F, koja se održavala od 30. rujna do 4. listopada u vojarni BSD-a u Delnicama. Naime, u taktičko-situacijsku vježbu SOTU-a (Special Operations Task Unit) BSD-a uklapljeni su komunikacijski uređaji, a vojnički klub predstavlja je fingirano zapovjedno sjedište iz kojeg se napad nadzirao i putem kamera. Bila je riječ o završnom testiranju polaznika obuke čiji je nositelj Uprava za komunikacijsko-informacijske sustave Glavnog stožera OSRH, uz potporu BSD-a, kao i uz svestranu potporu Ureda za obrambenu suradnju američkog veleposlanstva.

Stožerni narednik Mladen Glumac, dočasnik za radiokomunikacije u Upravi za KIS, objasnio nam je da je riječ o obuci koja se inače provodi u NATO-ovoј školi za komunikacijsko-informacijske sustave (NCIIS) u talijanskoj Latini. "Dogоворили smo с instrukturима из NCISS Latina да организирамо takav tečaj u Hrvatskoj, za naše ljudi koji odlaze u misiju ISAF

i kojima je takva obuka potrebna", pojašnjava stožerni narednik Glumac koji je i sam 2011. počeo tečaj u Latini, nakon čega se krenulo s organizacijom ovakve obuke i kod nas. Glavno Zapovjedništvo zdržuvenih europskih snaga NATO-a (SHAPE) za potrebe obuke je posudilo šest uređaja Harris 117F i poslalo instruktore te je istodobno omogućilo pristup satelitu koji se nalazi 32 600 kilometara iznad Konga. U tjedan dana u Delnicama su provedena dva tečaja - osnovni tečaj za 14 polaznika koji su provela dva hrvatska instruktora te napredni tečaj za sedam polaznika, kojim je rukovodio instruktor NATO-ove škole Tony Evans. "Ovo je moj peti dolazak

u Hrvatsku, ali prvi put u Delnicama. Obuka je provoklasna, baš kao i polaznici. Hrvatski instruktori su vrlo dobri i možda ja više ovdje uskoro ni neću biti potreban", kazao nam je instruktor iz NATO-ove škole. Nakon šeste po redu ovakve obuke ukupno je obučeno 95 pripadnika i pripadnica svih ustrojbenih cjelina OSRH-a, a u obuci su se dosad profilirali i nacionalni instruktori. "Pristupanje NATO-u omogućilo nam je angažman instruktora iz SHAPE-a i NATO-ove škole iz Latine, čime smo intenzivirali obuku i stvorili određeni broj instruktora koji su u stanju

ova znanja prenositi na pripadnike OSRH koji se susreću s modernim komunikacijskim sredstvima", nagnuo je brigadir Jasenko Krovinović, načelnik Uprave za KIS Glavnog stožera OSRH. "Ovdje ste mogli vidjeti cijeli spektar komunikacijskih mogućnosti namjenskih snaga BSD-a, a sam proces izgradnje sposobnosti otočio je sukladno smjernicama načelnika Glavnog stožera. BSD je opremljen komunikacijskom opremom prema NATO- standardima, a najveći dio opreme nabavljen je kroz partnerstvo sa SAD-om", istaknuo je brigadir Krovinović. ■

NATO NOVOSTI

Velika Britanija domaćin NATO samita 2014

Prvi put nakon završetka Hladnog rata Velika Britanija će 2014. biti domaćin NATO samita. Odluka je to koju je pozdravio i glavni tajnik Saveza Anders Fogh Rasmussen, kazavši kako je riječ o značajnom događaju u povijesti NATO-a. "Nadovezujući se na naše uspješne samite u Lisabonu 2010., i Chicagu 2012., očekujem da će i odluke koje će se donijeti, pomoći da pridonesemo Savezu koji je snažan, fleksibilan, moderan i spreman nositi se s bilo kojim sigurnosnim prijetnjama", rekao je. Samit će također biti prigoda da se obilježi završetak ISAF-ove misije u Afganistanu i otvaranje novog poglavlja NATO-ova angažmana u toj zemlji. Prema riječima glavnog tajnika Velika Britanije je bila "jezgra Saveza od kada je osnovan". "Zahvaljujem britanskom narodu i Vladi na nepokolebljivoj potpori NATO-u i našim vrijednostima i načelima. Veselim se uspješnom sastanku u 2014.", rekao je Rasmussen. Prema pisanju Guardiana britanski premijer David Cameron kazao je kako će samit biti – važan trenutak u povijesti Saveza. "Na samitu će biti riječi i o budućnosti Saveza. Britanija je uvijek, još od osnutka, bila na čelu oblikovanja Saveza, a nadolazeći samit 2014. bit će ključan da Savez ostane relevantna, moderna i prilagodljiva sila, po mjeri 21. stoljeća", rekao je britanski premijer.

RASPRAVA O BUDUĆNOSTI NATO-a U CHICAGU

Nakon godinu dana od samita NATO-a u Chicagu, glavni je tajnik Anders Fogh Rasmussen ponovno posjetio taj grad i to kako bi sudjelovao na raspravi o budućnosti NATO-a. Iskoristio je priliku kako bi sudionike podsjetio na napredak ostvaren od tog samita i naglasio da Savez mora biti spremna i za neочекivano, i to tijekom godina koje će uslijediti nakon ISAF-ove misije koja završava iduće godine. Savez bi, prema njegovim riječima, trebao biti

"spreman, izdržljiv i uravnotežen". Samit koji će se održati iduće godine temeljiti će se na odlukama donesenim u Chicagu, a postavljena su i tri prioritetna cilja: buduće sposobnosti, jačanje partnerstva i rebalansiranje odnosa između europskih i sjevernoameričkih saveznika. Bilo je također riječi i o brojnim temama koje uključuju buduću ulogu Saveza u Afganistanu kao i koordiniranje strategije obrane u jeku proračunskih štednji.

Zamjenik glavnog tajnika NATO-a veleposlanik Alexander Vershbow s veleposlanicima, zapovjednicima i ostalim predstavnicima Sjevernoatlantskog vijeća, promatrao je krajem rujna vježbu pomorskih snaga koja se odvila u Sredozemnom moru. Velika flota ratnih brodova NATO- Response Force (NRF) provela je "Brilliant Mariner" vježbu kod obala Sicilije i Sardinije. Cilj manevra bio je uvježbavanje zajedničkog djelovanja u mornaričkim sukobima, zračnim napadima, te odgovorima na terorističke napade. Riječ je o jednoj od velikih vježbi koje će se odviti ove jeseni u sklopu testiranja Snaga za brzi odgovor i njihovih sposobnosti za odgovor u kriznim situacijama. "Vježbe poput ove čine nas spremnima da se suočimo s bilo kakvom prijetnjom i da buduće operacije provodimo zajedno", istaknuo je zamjenik Vershbow dodavši i kako je sve navedeno razlog NATO inicijative združenih snaga. Također naglasio je kako je u nadolazećim godinama cilj povećati broj i opseg multinacionalnih vježbi, a sve kako bismo "bili sigurni da su naše snage uvijek spremne boriti se rame uz rame". U vježbi su sudjelovala 23 ratna broda iz šest zemalja, i 5000 vojnika iz 14 savezničkih zemalja.

Anita KONČAR, foto: NATO

JASAN STAV NATO-a o Gruziji

Stav NATO-a u pogledu Gruzije je jasan. Kao što smo zacrtali na samitu održanom u Chicagu prošle godine, NATO podržava teritorijalni integritet i suverenitet Gruzije unutar njezinih međunarodno priznatih granica, istaknuo je u svojoj izjavi glavni tajnik NATO-a Anders Fogh Rasmussen. Napomenuo je i kako nova aktivnost Ruske Federacije za obilježavanje granica izaziva zabrinutost. Također smatra da takav proces ne priponaže mirnom rješavanju sukoba te je u suprotnostima s obvezama koje je Moskva preuzeila na sebe. "Sve to negativno utječe na stanje na terenu i život građana Gruzije koji žive s druge strane administrativnih graničnih linija. Pozivam stoga na uklanjanje tih barijera", rekao je glavni tajnik. Inače, na nedavno održanom 68. zasjedanju Opće skupštine Ujedinjenih naroda, rusko izaslanstvo napustilo je skupštinu za vrijeme govora gruzijskog predsjednika Mihaila Sakašvilija izjavivši da je njegov govor bio "antiruski".

REZOLUCIJA O SIRIJI

Glavni tajnik NATO-a sudjelovao je krajem rujna na 68. zasjedanju Opće skupštine Ujedinjenih naroda u New Yorku. Tijekom svog boravka susreo se s glavnim tajnikom svjetske organizacije Ban Ki-Moonom. Njihov susret dogodio se točno na petu obljetnicu potpisivanja deklaracije između tih dviju organizacija. Razgovor čelnika NATO-a i UN-a nije prošao bez osvrta na krizu u Siriji. Naime, zbog situacije u toj zemlji, Vijeće sigurnosti UN-a jednoglasno je usvojilo rezoluciju kojom se zahtijeva uništenje sirijskog kemijskog oružja ali ne prijeti automatskim kaznenim mjerama protiv Vlade Bašar al-Assad-a ako ne ispuni zahtjeve. Rezolucija se temelji na sporazumu koji su Rusija i Sjedinjene Američke Države postigle u Ženevi. Inače, ovo je prva rezolucija koju je Vijeće sigurnosti usvojilo od početka sukoba u Siriji u ožujku 2011., jer su tri puta Moskva i Peking uložili veto. Osim razgovora o Siriji dvojica čelnika razgovarali su i o misiji na Kosovu te Afganistanu. O stanju misije u Afganistanu glavni je tajnik razgovarao i s afganistanskim ministrom vanjskih poslova Zalmajem Rassoulom. Pohvalio je Afganistske snage sigurnosti koje, korak po korak, preuzimaju vodstvo diljem zemlje. Također naveo je kako toj zemlji trebaju "fer i transparentni predsjednički izbori iduće godine". Glavni je tajnik iskoristio priliku kako bi potaknuo afganistsku Vladu da ustraje u svojoj borbi protiv korupcije i proizvodnje droge, kao i da nastavi s naporima poboljšavanja ljudskih prava i prava žena. Tijekom boravka u New Yorku glavni se tajnik susreo i s premijerom Pakistana Nawazom Sharifom. Složili su se da je "siguran i stabilan Afganistan svima u interesu".

VOJNA TEHNIKA // NOVOSTI

Foto: PT PAL

FILIPINI NABAVLJAJU NOVA PLOVILA ZA POTPORU

Indonezijska brodograđevna tvrtka PT PAL Indonesia osvojila je natječaj za gradnju, opremanje i dostavu najmanje dvaju plovila za potporu mornaričkim operacijama (Strategic Sealift Vessels - SSV). Filipinsko ministarstvo za nacionalnu obranu objavilo je ovu vijest početkom rujna ove godine uz napomenu kako su preostale kompanije odustale tijekom razmatranja finansijskog dijela natječaja pri čemu je ponuda spomenute tvrtke razmatrana kao jedina prihvatljiva, ispunjavajući sve natječajne uvjete.

Prema tehničkim zahtjevima natječaja brod će biti opremljen helikopterskom palubom namijenjenoj dvama helikopterima mase 10 t, kao i hangarom za smještaj jednog takvog helikoptera te će imati medicinske sadržaje i odjele kao odgovor na posljedice katastrofe. Osnovna brodograđevna obilježja očituju se u duljini od 123 m, širini 21,8 m, visini 11 m, gazu 4,5 m te istisnini oko 7000 t. Propulziski sustav temeljio bi se na dva dizelska motora MAN B&W 9L28/32A, svaki snage 3000 KS čime bi se, u skladu s proračunima, postigla maksimalna brzina od oko 16 čv u uvjetima pokušne plovidbe dok bi krstareća brzina iznosila oko 13 čv. Temeljno naoružanje trebalo bi se sastojati od glavnog topa kalibra između 40 mm i 127 mm, dva automatska daljinski upravljanja topa kalibra 30 mm smještenih na lijevom i desnom boku nadgrađa te nepoznatog broja strojnica. Projektno rješenje nudi i palubu – zdenac koja bi bila namijenjena dvama desantnim brodovima tipa LCM/U, smještaj za dva RHIBa ili desantne brodice tipa LCPV na sohamu te palubu za prijevoz raznorodnih vozila.

M. PTIĆ GRŽELJ

Ponuđeno projektno rješenje broda za potporu mornaričkim operacijama je razvijeno i projektirano za transport čitavog bataljuna ili 509 vojnika uz prateću logistiku, 26 vojnika helikopterskog osoblja, 11 gostiju te 103 mornara i časnika što ukupno čini 649 ukrcanih osoba.

Foto: Maritimphoto

Američka tvrtka Bell Helicopter početkom rujna objavila je kako je skloplila ugovor o strateškom partnerstvu s Lockheed Martinom za razvoj treće generacije tiltrotorskog zrakoplova za potrebe američkih oružanih snaga. U razvoj novog tiltrotorskog zrakoplova koji zasad nosi naziv V-280 Valor, tvrtke Bell i Lockheed Martin krenule su s ciljem

**VIJETNAM
NARUČIO SIGMA-e**

Foto: Bell Helicopter

Foto: Supacat

PREDSTAVLJEN SUPACAT LRV 400

Tijekom međunarodnog velesajma naoružanja i vojne opreme DSEI 2013 (Defence Security and Equipment International), koji je sredinom rujna ove godine održan u Londonu, britanska tvrtka Supacat predstavila je svoje novo vojno vozilo. Riječ je o Supacat LRV 400 (Light Reconnaissance Vehicle), lakom izvidničkom vozilu koje je namijenjeno za potrebe specijalnih snaga, granične policije i raznih sigurnosnih službi. U Supacatu navode kako se LRV 400 temelji na vozilu Wildcat koji je tvrtka QT Services nedavno razvila za potrebe nastupa na poznatom međunarodnom reliju Pariz - Dakar, te je LRV 400 na određeni način "militarizirana" inačica Wildcata.

S obzirom na svoje dimenzije i težinu LRV 400 je moguće lako prevoziti transportnim helikopterima CH-47 Chinook, što je i bio od jedan od ciljeva Supacata tijekom razvoja vozila. Pogonski blok čini Fordov pet-cilindarski dizelski motor, zapremnine 3,2 l i jakosti 236 KS. Automatski mjenjač, sa 6 stupnjeva, također proizvodi Ford. Maksimalna brzina koju LRV 400 može postići je 170 km/h, dok spremnik za gorivo od 160 l omogućava prelazak do 1000 km.

I. SKENDEROVIC

Širina LRV 400 je 1,8 m, visina sa skinutim naoružanjem je također 1,8 m, dulžina vozila iznosi 4,3 m. Težina vozila je 3500 kg, dok "korisnog" tereta može ponijeti do 1400 kg.

AMERIKANCE

Zasad su objavljene tek minimalne odlike zrakoplova, poput krstareće brzine od 519 km/h, maksimalnog doleta od 1450 km, te repa u V konfiguraciji. Očekuje se kako bi 2017. mogli započeti prvi probni letovi.

lakše održavanje te veća prilagodljivost širokom spektru zadaća. Uz obavljanje zadaća zračnog prijevoza ljudi i opreme, velika posebnost V-280 Valora u odnosu na V-22 bila bi mogućnost nošenja različitih oružnih sustava, odnosno pružanja zračne potpore kopnenim snagama.

I. SKENDEROVIC

Nizozemska je brodograđevna kompanija Damen Schelde Naval Shipbuilding (DSNS) objavila kako je postigla konačan dogovor s vietnamskom Vladom o nabavi dviju višenamjenskih korveta SIGMA (Ship Integrated Geometrical Modularity Concept) tipa 9814 namijenjenih Vijetnamskoj ratnoj mornarici. SIGMA je zaštićeni projektni koncept koji se temelji na široko rasprostranjenim standardima komercijalne brodogradnje i uporabi standardiziranih modula trupa broda. Tri su fregate namijenjene marokanskoj kraljevskoj mornarici donekle izmijenjene u odnosu na izvorni dizajn produljivanjem središnjeg dijela trupa odnosno dodavanjem novih modula. Preostali detalji dogovora koji će postati dijelom ugovora potpisanih krajem tekuće godine nisu objavljeni jer se ne zna

gdje će se brodovi graditi. Vrlo je izgledna gradnja prvog broda u Nizozemskoj dok bi se drugi mogao graditi u Vijetnamu uz tehnički ali i krovni nadzor Nizozemaca.

Kako je za nizozemsku kompaniju korveta tipa 9814 zapravo novina, poznata su osnovna brodograđevna obilježja duljine preko

Još uvjek nije poznato temeljno naoružanje plovila ali postoji mogućnost naoružavanjem projektilima zemlja-zrak MBDA VL MICA smještenim u autonomnim okomitim kontejnerskim lanserima, dva dvostrukim lanserima namijenjenim projektilima Exocet MM40 Block 3, dvama lanserima namijenjenim laki torpedama Eurotorp MU 90, glavnim topom Oto Melara 76 mm/62 te dvjema stanicama naoružanima strojnicama srednjeg kalibra.

svega od 98 m i širine 14 m dok će preostale karakteristike uslijediti iz proračuna. Prema dosadašnjim izvješćima i objavama, plovila standarda 9814 imat će manji broj članova posade, a električna oprema bit će gotovo jednaka većoj inačici standarda 10513 odnosno 10514 te će obuhvatiti Thalesov Tactics upravljanje borbenim sustavom, SMART-S Mk 2 zračni i površinski radar, LIROD Mk 2 radar namijenjen upravljanju paljbom, Kingklip sonar, Scorpion 2 sustav namijenjen električkom protudjelovanju te podatkovne veze kompatibilne s NATO-ovim standardima. Vrlo je vjerojatno kako će tvrtka Thales, kao i dosad, podugovoriti nabavu i integraciju navigacijskog radara te radara namijenjenog helikopterskom pristupu.

M. PTIĆ GRŽELJ

VOJNA TEHNIKA // NOVOSTI

Foto: US Marine Inc

OKONČAN PROGRAM KUVAJTSKIH OPHODNIH BRODOVA

Američke tvrtke US Marine Inc (USMI) i Trinity Yachts Offshore okončale su rade te izvršile dostavu posljednjeg od deset ophodnih brodova Mk V koje je naručila kuvajtska Vlada za vlastitu ratnu mornaricu. Ugovor o gradnji, opremanju i dostavi brodova potpisana je u svibnju 2009. kada je i stupio na snagu. Prvo plovilo u klasi dostavljeno je sredinom 2011. a posljednje i prije predviđenog kraja ugovora u prosincu 2013. Nadalje, ugovor uključuje i obuku posade kao i tehničku potporu kuvajtskoj mornarici nakon dostave plovila a izvode je stručnjaci ureda za pomoćne brodove, manje brodove i

brodice pri FMS (Foreign Military Sales) programu. Osnovna brodograđevna obilježja trupa očituju se u duljini od 27 m, širini 5,4 m te projektnome gazu od 1,5 m. Maksimalna istisnina ovisi ponajprije o brodograđevnom materijalu trupa i nadgrađa koji može biti ili marinizirana aluminijska slitina ili vlaknima ojačana plastika te o odabranoj opremi. Propulzijski sustav temelji se na dva dizelska motora uparena s vodomlaznim propulzorima kojima se postiže brzina veća od 45 čv što je i potvrđeno pokusnom plovidbom. Doplov od 500-600 nm procijenjen je pri ekonomskoj brzini dok im je autonomija dva

ZAJISTA NOVI HELIKOPTER

Američka tvrtka Sikorsky je krajem rujna objavila kako kreće sa završnim sklapanjem prvog prototipa S-97 Raidera, helikoptera nove generacije s kojim se Sikorsky kani natjecati na Armed Aerial Scout (AAS) natječaju za izvidničko- borbeni helikopter nove generacije. U iduće dvije godine Sikorsky će sklopiti dva prototipa S-97 Raidera, a do kraja 2014. kani započeti s probnim letovima na prvom prototipu. Velika posebnost S-97 Raidera jest njegov koaksijalni glavni rotor te potisna elisa na kraju repa, što je proteklih godina jedno od preferabilnijih tehničkih rješenja za dobivanje bitke u borbi za postizanjem većih helikopterskih brzina u horizontalnom letu. Dosad je takav koncept uspješno testiran na demonstratoru tehnologija X-2, koji proteklih godina Sikorsky dodatno unaprijedio, navodeći pritom kako će S-97 Raider biti sposoban postizati brzine do 370 km/h. Očekuje se da

Foto: Defense Update

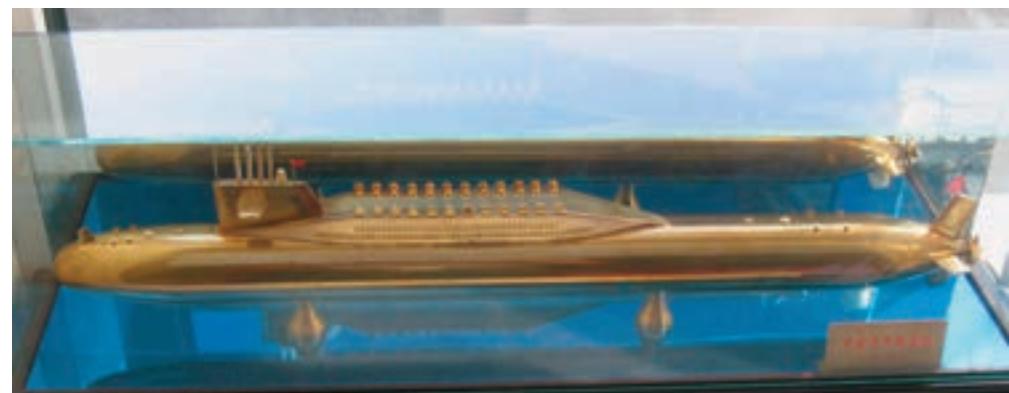
dana. Temeljno naoružanje čini glavni top kalibra 27 mm koji se ugrađuje na pramčanom dijelu palube te dvije strojnice kalibra 0,5 mm. Na krmnom dijelu palube smještena je rampa na kojoj se nalazi čamac na napuhavanje maksimalne duljine do 6 m.

M. PTIĆ GRŽELJ

će Američka kopnena vojska uskoro donijeti svoju konačnu odluku oko finaliziranja AAS natječaja, odnosno da će 2015. biti sklopljen ugovor o financiranju daljnog razvoja što bi trebalo omogućiti uvođenje AAS pobjednika u ograničenu operativnu upotrebu do 2025.

I. SKENDEROVIC

Za razliku od helikoptera EC145/UH-72A Lakota, AH-6i/S, OH-58D/AVX i AW119 koji su također kandidati na AAS natječaju, jedino se za S-97 Raidera može reći kako je riječ o novom konceptu koji nudi veliki pomak u performansama helikoptera.

STIŽE ČETVRTA GENERACIJA?

Na nedavno održanoj četvrtoj konferenciji kineskih sjeveroistočnih provincija održanoj u gradu Ordosu, Unutrašnja Mongolija, viceguverner provincije Liaoning te bivši generalni direktor kineske brodograđevne korporacije China State Shipbuilding Corporation otkrio je kako je okončana razvojna faza četvrte generacije kineskih podmornica na nuklearni pogon kao i pripadno visokotehnološko naoružanje i oprema. Ova je vijest privukla svjetsku pozornost. Sukladno izjavama vojnih stručnjaka smatra se kako su temeljna značajka nove generacije nuklearnih podmornica njezine visoke performanse. Kineske podmornice bit će opremljene prikladnim torpedima uz projektile pogodne za uporabu protiv

drugih plovnih objekata ili kopnenih ciljeva. Uz to će kineske podmornice imati nisku razinu buke što je ključni pokazatelj kapaciteta podvodnog opstanka kao i mogućnost da ostane skrivena tijekom izvođenja manevra ili neotkrivena tijekom pokretanja napada. Navedene će karakteristike biti omogućene tišim nuklearnim pogonskim postrojenjem koje emitira manje vibracija kao i naprednim sustavom prigušivanja zvukova i vibracija koje prolaze kroz čelični trup. Trenutačno se još uvijek ne spominje eventualni početak gradnje nove klase nuklearnih podmornica jer ovisi o dva temeljna faktora: tehničkim indikatorima kao i strateškoj potrebi posjedovanja takvih plovila.

M. PTIĆ GRŽELJ

SJEKIRICA SPREMNA ZA TESTIRANJE

Američka tvrtka Alliant Techsystems (ATK) krajem rujna je objavila je kako uskoro započinje s prvim testiranjima svog novog naoružanja nazvanog Hatchet (hrv. sjekirica), koje je razvijeno u suradnji s Istraživačkim laboratorijem Američkog ratnog zrakoplovstva (US Air Force Research Laboratory). Riječ je o navođenoj bombi namijenjenoj primarno za uporabu na besposadnim sustavima, te na borbenim avionima. Nova navođena bomba moći će napadati stacionarne i pokretne "meke" ciljeve, odnosno lansere balističkih projektila. Ukupna težina bombe je 3,2 kg, dijametar bombe iznosi 60 mm, a po svojim ostalim odlikama može se smatrati "mini JDAM-om" (Joint Direct Attack Munition). Naime, bomba je opremljena vrlo sličnim sustavom navođenja. Temeljna inačica ima GPS sustav navođenja koji je razvila izraelska tvrtka Elbit Systems, dok skuplja inačica ima hibridni sustav navođenja odnosno i poluaktivno lasersko

I. SKENDEROVIC

ATK navodi kako će se s Hatchetom moći naoružati širok spektar besposadnih sustava počevši od Boeingova ScanEaglea do MQ-9 Reapera, koji će na unutarnjim rotirajućim nosačima moći ponijeti do 108 Hatcheta. Uz to, s Hatchetom će se moći naoružati i borbeni avion F-35.

Tvrta Krauss-Maffei Wegman (KMW) je Leopard 2A7+ prvi put predstavila javnosti još 2010. na izložbi vojne opreme Eurosatory

OKLOPNA VOZILA

JOŠ BOLJI LEOPARD 2

Leopard 2A7+ je posljednja inačica koja u osnovi ujedinjuje poboljšanja uvedena u prethodnim inačicama A6M i PSO i inspirirana je iskustvima iz Iraka i Afganistana. Inačica Leopard A6M bila je orijentirana na poboljšanje klasičnih elemenata tenkovskog trokuta (vatrena moć, zaštita i pokretljivost), tu su bili novi motor snage 1320 kW, dodatni oklop za protuminsku zaštitu i top s dužom cijevi L55 kalibra 120 mm.

Ugrađen je top Rheinmetall L55 kalibra 120 mm s mogućnošću uporabe novog streljiva

Inačica PSO (Peace Support Operation) je pak bila optimizirana za uporabu u mirovnim operacijama i riječ je o modifikaciji inačice A5. Poboljšanja su uključivala ralicu na prednjem dijelu podvozja, poboljšanu oklopnu zaštitu koja uključuje i pojačanu zaštitu krova i podnice vozila, zaštitu optroničkih blokova, daljinski upravljanu oružanu stanicu, dodatnu pogonsku jedinicu (APU) i klimatizacijski uredaj. Osnovne specifičnosti Leoparda A7+ jesu:

- osigurana pasivna zaštita od IED-a, mina i ručnih raketnih bacača u krugu od 360 stupnjeva;
- ima mogućnost postavljanja raznih priključaka u obliku klasičnih i protuminskih ralica koje su iznimno korisne u urbanom okruženju, odnosno u borbi protiv mina i drugih eksplozivnih naprava te za uklanjanje prepreka;
- ugrađen je sustav za hlađenje kupole i podvozja tenka;
- postavljena je i dodatna pogonska je-

Foto: Bundeswehr

Vedran SLAVER

Foto: KMW

Foto: KMW

**LEOPARD 2 VEĆ
DUGO PREDSTAVLJA
SVOJEVRNSKI STANDARD
SUVREMENOG GLAVNOG
BORBENOG TENKA
A JEDNA OD OČITO
GLAVNIH KVALITETA
OSNOVNOG DIZAJNA
MOGUĆNOST JE RASTA
I IZVOĐENJA NOVIH
INAČICA. NOVI ADUT
TVRTKE KRAUSS-
MAFFEI WEGMAN JE
LEOPARD 2A7+**

- postavljena je daljinski upravljana oružna stanica FLW 200 s teškom strojnicom kalibra 12,7 mm te bacalicima granata za zadimljavanje kalibra 76mm;

- ugrađeno je top Rheinmetall L55 kalibra 120 mm s mogućnošću uporabe novog streljiva optimiziranog za borbu protiv pješaštva u zaklonima.

Kad se govori o komplementarnom streljivu Rheinmetall nudi na tržištu granate DM11 koje se mogu programirati da eksplodiraju točno u određenom trenutku, npr. iznad rova ili unutar zgrade ili bunkera a može se rabiti i kao klasična trenutačna gra-

dinica (APU) koja omogućuje uporabu svih sustava tenka i kada motor ne radi; - ugrađeno je sučelje za komunikaciju s pješaštvom u blizini tenka; - postavljene su dnevne i noćne kamere za vozača koje daju sliku i sa stražnjem stranom tenka; - ciljatelj i zapovjednik su dobili nove termalne kamere ATTICA; - poboljšan je pogon tenka u obliku boljeg prijenosa, novih gusjenica, poboljšanog kočnog sustava i ovjesa;

nata. Učinkovit domet dostiže pet kilometara. Poznato je da je DM11 u uporabi na Abramsima američkih marinaca. Rheinmetall nudi i jeftiniju inačicu ove granate pod imenom Rh31 SQ (Super Quick) koja ima upaljač s trenutačnim ili odgođenim djelovanjem ali nema opciju detoniranja u zraku. Rheinmetall je razvio i novo potkalibarno protuoklopno streljivo DM63 koje je posebno po tome što ne gubi na performansama prilikom ispaljenja pri vanjskim temperaturama ispod +21°C, odnosno pogodno je za raspon temperature od -46°C do +71°C.

NOVO TRŽIŠTE

Tvrtka Krauss-Maffei Wegman (KMW) je Leopard 2A7+ prvi put predstavila javnosti još 2010. na izložbi vojne opreme Eurosatory no ova je inačica postala aktualna (i stvarna) s naznakama o prodaji tenkova arapskim zemljama. Sredinom 2011. pojavile su se informacije o pregovorima sa Saudijskom Arabijom oko prodaje otprilike 270 Leoparda 2A7+. Taj posao, barem zasad, nije realiziran. No u travnju 2013. je objavljeno da je KMW osigurao poslove dostave topničkih sustava i tenkova Kataru u vrijednosti 2,47 milijardi USD. Ovo uključuje 24 samohodne haubice PZH 2000 155 mm/52 i 62 tenka Leopard 2A7+ uz obuku i logističku potporu. Velik udio u ovom poslu je dobio i Rheinmetall koji će za 634 milijuna dolara dostaviti topove za Leoparde, kompletne PZH 2000, sustave za upravljanje vatrom te elektrooptičke senzore za oružane stanice. Ubrzo potom su se pojavile vijesti iz njemačkih izvora o interesu Katara da kupi još 118 dodatnih tenkova i 16 samohodnih haubica. ■

DOBRA BUDUĆNOST

Više od 3600 primjeraka Leoparda 2 upotrebljava se u 18 vojsci svijeta što jamči s jedne strane njemačkim (a i nekim drugim) proizvođačima velik opseg poslova u budućnosti. S druge strane, zbog raširenosti, jamči korisnicima kontinuirani razvoj proizvoda i raspoloživost modernizacijskih paketa čak i kad njemačka vojska nije prvi kupac.

RUČNO ORUŽJE

OSOBNO ORU **SPECIJAL**

U početku su tzv. specijalne ili nekonvencionalne snage bile naoružane istim oružjem i opremljene istom opremom kao i redovite postrojbe. Međutim vrlo je brzo shvaćena potreba njihova opremanja specijaliziranim naoružanjem i opremom koji će biti mnogo funkcionalniji tijekom izvršavanja njihovih zadataća. S obzirom na to da su većina specijalaca obučavani za borbeno dje-lovanje duboko u pozadini protivnika nakon desantiranja padobranima, prva prilagodba njihova naoružanja i vojne opreme bila je jednostavno preuzimanje padobranskog oružja i opreme. Na-ravno, padobraska se oprema već od

Tijekom razvoja taktike zračnog desantiranja odmah su uočena dva problema - prijevoz padobranaca, te razvoj padobranske opreme i naoružanja. Drugi problem (razvoj opreme i naoružanja zračno-desantnih snaga) bio je znatno složeniji i rješavao se dulje razdoblje.

PROBLEMI PADOBRANACA

Standardna pješačka odjeća, oprema i streljačko naoružanje između dva svjetska rata definitivno nisu bili

prilagođeni potrebama padobranaca, specifičnostima prijevoza zrakoplovi-ma i padobranskog skoku. Uobičajena vojnička odora imala je niz poruba, dugmadi, našivaka i sl. što su mogli zapinjati u skučenom prostoru zrakoplova ili smetati pri skoku. Zato su padobranci opremani jednodijelnim kombinezonima sa što manje detalja, ali s dosta džepova u kojima se mogla raspoređiti veća količina različite opreme. Isto tako razvijala se odgovarajuća obuća prilagođena opterećenjima koje trpe noge pri padobranskom skoku. Veliki problem bilo je i opterećenje padobranca streljivom,

TEMELJNO STRELJAČKO ORUŽJE NAMIJENJENO
SPECIJALNIM OPERACIJAMA RAZVIJENO JE ISKLJUČIVO
ZA NJIHOVE POTREBE I DANAS SE RAZLIKUJE OD
STANDARDNOG VOJNOG ILI POLICIJSKOG ORUŽJA. U OVOM
SU ČLANKU NEKI OD NAJZANIMLJIVIJIH PRIMJERA...

Marinko OGOREC

Foto: SEAL-SWCC

ŽJE ZA NE OPERACIJE (I. dio)

hranom i vodom jer je nakon desantiranja u pozadinu protivnika vojnik morao imati mogućnosti za barem 1-2 dana autonomnog ratovanja, bez dodatne logističke potpore. Zbog toga se velika pozornost posvećivala kvaliteti i recepturi posebno pripremljenih i konzerviranih namirnica. Na kraju, tako povećanu količinu opreme i tereta padobranac je morao rasporediti i nositi na odgovarajući način, kako mu ne bi smetala pri skoku. Prije svega, za potrebe zračno-desantnih snaga bilo je nužno prilagoditi streljačko naoružanje, jer standardne puške, pa čak i u skraćenoj (karabinskoj) inačici bile

su definitivno predugačke, glomazne i nespretnе prilikom padobranskog skoka.

ODVOJENI OD ORUŽJA

U jednom prilično dugom razdoblju jedino rješenje bilo je u odvojenom desantiranju padobranaca i oružja koje je padobranima izbacivano u za to namjenski izrađenim kontejnerima. Nakon prizemljenja padobranci su potražili i otvorili kontejnere i tek tada su bili naoružani, što je bila vrlo osjetljiva i krajnje opasna situacija, imajući u vidu da su već samim skokom došli u neprijateljsko okruženje i doslovno

je svaka sekunda bila dragocjena. Kako baš ne bi bili potpuno razoružani u najosjetljivoj fazi zračnog desanta, padobranci su naoružani pištoljima, koji su im bili praktično jedino oružje do pronalaska i otvaranja kontejnera. Standardne puške (pa i u skraćenoj inačici) nisu bile potpuno primjereno oružje za postrojbe koje u kratkom razdoblju stupaju u blisku borbu s protivnikom i potrebna im je mnogo veća vatrena moć na kraćim udaljenostima. Istodobno ubičajene strojnica tog doba bile su teška, nezgrapna i slabo pokretljiva oružja, vrlo slabo prihvatljiva za potrebe zračno-desantnih snaga, pa se najbolje rješenje pokazalo u kratkim strojnicomama kao najprimjerijem oružju padobranaca, zbog čega su ubrzano postale njihovo osnovno naoružanje. Veliki kvalitativni pomak bila je konstrukcija njemačke kratke strojnica Erma MP 38/40 s prijeklopnim kundakom, koju je padobranac mogao nositi i tijekom skoka, te praktično bio naoružan cijelo vrijeme desanta zbog čega nije morao voditi računa o tome hoće

RUČNO ORUŽJE

li uspijeti pronaći kontejner s oružjem prije nego što ga zapazi protivnik ili ne. U vrlo kratkom razdoblju gotovo sve suvremene vojske usvojile su svoju kratku strojnici, primarno prilagođenu padobranskim potrebama.

TRI SKUPINE

Zbog specifičnosti njihovih borbenih zadaća, specijalnim je postrojbama relativno brzo i specijalizirana padobraska oprema i naoružanje postala nezadovoljavajuća, pa je započeo razvoj posebnog naoružanja, isključivo za njihove potrebe. Razvijen je čitav niz ubojnih sredstava - od specijalnih igala, noževa, prikrivenog oružja, preko raznih bacača svih vrsta projektila posebne namjene i nečujnog oružja, do nosača visokovirulentnih mikroorganizama, prilagođenih potrebama biološkog ratovanja. Ako se iz tog arsenala izuzmu razne eksplozivne, otrovine, bakteriološke i sl. tvari, te razni oblici alternativnog oružja (o čemu je više bilo riječi u članku Alternativno oružje, Hrvatski vojnik br. 81 od 14. travnja 2006.) standardno oružje kojim se koristi većina specijalnih postrojbi (ali i razne gerilske, terorističke i kriminalne organizacije i skupine) može se po svojim temeljnim karakteristikama razvrstati u tri velike skupine i to: nečujno i prigušeno oružje; prikriveno oružje, te specijalizirano namjensko oružje i borbena sredstva.

Osnovna karakteristika velike skupine nečujnog i prigušenog oružja jest njihova nečujnost, odnosno emitiranje relativno slabog zvuka tijekom borbenog djelovanja. Ubrzo nakon pojave vatrengor oružja i njegove apsolutne dominacije na bojnom polju, uočena je potreba za tihim oružjem kojim se mogu rješavati zadaće u kojima je buka pucnja kontraproduktivna, a u pravilu je riječ o specijalnim operacijama, zbog čega su upravo specijalne postrojbe postali najveći korisnici prigušenog oružja (detaljnije o prigušenom oružju u člancima Prigušivači I. i II. dio, Hrvatski vojnik br. 345 od 20. svibnja 2011. i br. 348 od 10. lipnja 2011.).

Osim prigušenog oružja specijalne se postrojbe u određenoj mjeri koriste i tzv. prikrivenim oružjem, međutim njegovi glavni korisnici su ponajprije različite "tajne službe". Naime temeljna značajka prikrivenog oružja je njegov izgled i po mogućnosti male dimenzi-

Kratka strojnica nove generacije FN P90. Kalibr 5,7x28 mm. Dužina 500 mm, cijev 263 mm. Masa praznog oružja 2,54 kg, punjenje okvir s 50 metaka, teoretska brzina gađanja 900 metaka/min, učinkoviti domet 200 m

je, jer uglavnom ima oblik bezazlenih predmeta široke uporabe. U svakom slučaju, temeljno streljačko oružje namijenjeno specijalnim operacijama razvijeno je isključivo za njihove potrebe i u današnje vrijeme se izdvaja od standardnog vojnog ili policijskog oružja po svojim karakteristikama.

REVOLVERI I PIŠTOLJI

Revolveri i pištolji su bez sumnje oružje sekundarnog značenja u većini oružanih snaga, kojima su naoružani uglavnom časnici i poslužitelji oruđa i borbenih vozila kojima nije potrebno oružje tzv. dugih cijevi. No u naoružanju specijalnih postrojbi to je naoružanje redovito zastupljeno i njime se koristi praktično svaki priпадnik specijalnih snaga. Naravno i u ovom je slučaju riječ o vrlo specijaliziranom oružju posebno koncipiranom za njihove potrebe, iako se veliki broj specijalaca koristi i standardnim vojničkim "kratkim oružjem". Potrebno je

naglasiti kako su u današnje vrijeme poluautomatski i automatski pištolji gotovo u potpunosti istisnuli revolvere iz vojnih arsenala. Usavršavanjem pištolja, prije svega povećanjem kapaciteta raspoloživog streljiva, jednostavnosti punjenja i preciznosti gađanja, oni su postali korisniji za vojne potrebe od revolvera. Potonjima bez obzira na njihove komparativne prednosti, nije bilo moguće povećati praktičnu brzinu gađanja zbog ograničenog kapaciteta bubnja. Suvremeni vojni pištolji obično se puni okvirima kapaciteta 12 metaka i više, a kod pojedinih primjeraka i s čak 20 metaka, dok kapacitet revolverskog bubnja niti danas ne prelazi šest do maksimalno osam metaka.

MATEBA I GNOM

Revolveri koji su ostali u arsenalima oružanih snaga obično su namjensko, specijalno proizvedeno oružje koje mora zadovoljiti vrlo precizne zahtjeve specijalnih i protuterorističkih vojnih postrojbi (naime, revolveri se koriste još isključivo u takvim vojnim ili paravojnim formacijama). Obično je riječ o malim serijama revolvera kao što su npr. talijanski Mateba Unica Mod. 6 ili ruski OTs-20 Gnom, koji su upravo zbog maloserijske proizvodnje vrhunske kvalitete. Mateba Unica Mod. 6 je nedvojbeno suvremeno i kvalitetno oružje s neuobičajenim tehničkim rješenjem – cijev se nastavlja na komoru bubnja u donjem položaju, odnosno metak se ispaljuje iz najniže komore, umjesto iz najviše kakvo je uobičajeno rješenje kod većine

Talijanski revolver Mateba Unica Mod. 6. Kao i većina suvremenih revolvera radi se u različitim kalibrima, ali u ovom su slučaju svi iznimno snažni - .357 Magnum; .44 Magnum i .454 Casull. Dužina cijevi je različita - 3", 4", 5" i 6"; a i masa oružja od 1250 g navise. Kapacitet bubnja je šest metaka

Foto: FN Herstal

ostalih revolvera. Njegovi konstruktori su se vodili činjenicom da pri gađanju revolverom postoji veći disbalans težišta i ravnnice cijevi u odnosu na ravnninu ruke strijelca, zbog čega je pri opaljenju veći odskočni kut kod revolvera u usporedbi s poluautomatskim pištoljem, što nepovoljno utječe na preciznost pogotka. Kako bi se to izbjeglo, konstruktori Matebe nastojali su na najmanju mjeru smanjiti razliku između ravnnina cijevi i ruke strijelca, spustivši cijev na najnižu komoru bubnja, a istodobno su pomaknuli težište prema naprijed pomoću masivne ciljničke rampe na cijevi. Na taj se način vjerojatno može postići dosta visoka preciznost (izgled i estetika oružja u ovom slučaju očigledno nisu bili primarne važnosti). Kako bi se ublažio vrlo snažni trzaj, a ujedno iskoristila njegova energija, ovaj revolver ima i određene elemente automatskog rada karakterističnog za poluautomatske pištolje.

Novi je tehnološki iskorak razvoj velikokalibarskog revolvara gлатke cijevi OTs-20 Gnom u kalibru 12,5x40 mm. Streljivo za taj iznimno snažni revolver (po nekim analitičarima njegova jačina uspoređuje se s revolverima kalibra .44 Magnum, kao što su Colt Anaconda, S6W No. 29, Ruger Redhawk i sl.) napravljeno je na bazi lovačke sačmariće kalibra 32, s tri vrste zrna u bojnoj uporabi – klasično zrno s olovnom kuglom bez košuljice ima visoki zauzavni učinak, zrno s čeličnom jezgrom namijenjeno je za probijanje zaštitnih prsluka, te metak punjen sačmom za

blisku borbu u uvjetima slabe vidljivosti. Gnom je namijenjen isključivo za naoružanje specijalnih policijskih i vojnih protuterorističkih postrojbi, zbog čega se proizvodi u ograničenim serijama, a po zahtjevu naručitelja, revolver se može opremiti laserskim označivačem cilja.

VELIKI ASORTIMAN STRELJIVA

Poluautomatski pištolji ostali su najrasirenije ručno vatreno oružje u oružanim snagama, namijenjeno časnicima i brojnim specijalistima kao sekundarno, dopunsko oružje, dok su gotovo redovito zastupljeni kao standardno osobno oružje specijalaca. Glavni pravci njihova daljnog razvoja usmjereni su na povećanje kapaciteta streljiva, pouzdanosti u radu i sigurnosti rukovanja, pa se danas slobodno može zaključiti kako je razina pouzdanosti rada pištolja gotovo jednaka pouzdanosti revolvera. Osim toga u proizvodnji pištolja sve se više koriste kompozitnim polimerima kako bi se smanjila njihova masa, a ujedno povećala otpornost na vanjske utjecaje i pojednostavnilo održavanje, pa neki od najsvremenijih pištolja od metalnih dijelova imaju samo cijev, zatvarač i neke dijelove mehanizma izložene ekstremnim pritiscima i temperaturama koje nastaju opaljenjem metka. U današnje vrijeme pištolji kojima se koriste specijalne snage ne odstupaju u većoj mjeri od standardnih vojničkih pištolja i rijetke države proizvode specijalizirane pištolje za njih (npr. jedan od takvih pištolja je ruski GŠ-18 koji može bez posebne pripreme

pucati i pod vodom). Naravno, za razliku od standardnih vojničkih pištolja, pištolji kojima se koriste specijalne snage moraju imati mogućnost montaže prigušivača, dodataka koji olakšavaju ciljanje (npr. red dot ciljnice), te mogućnost uporabe daleko većeg assortimenta streljiva posebne namjene, koje obično ne rabe standardni vojnički ili policijski pištolji.

KRATKE STROJNICE

Prema vrlo općenitoj definiciji, kratke strojnice su osobna automatska oružja koja se koriste pištoljskim streljivom. Nastale su tijekom I. svjetskog rata kao sredstvo za borbu po rovovima, jer su postrojbe na prvoj crti tražile streljačko oružje koje bi bilo razmjerno kratko i pogodno za rukovanje u tjesnim prostorima, s mogućnošću rafalne paljbe kojom se ostvaruje velika vatrema moć, dok preciznost i učinkoviti dojem na većim razdaljinama nisu bili od primarnog značenja. Od I. svjetskog rata do današnjih dana kratke strojnice su prošle vrlo turbulentni razvoj, ostvarivši svoj zenit u II. svjetskom ratu, da bi nakon toga postupno bile zamjenjivane automatskim puškama koje su ih potpuno istisnule kao oružje "prvih borbenih crta". No ako su i potisnute iz temeljnog naoružanja standardnih postrojbi, kratke strojnice ostale su vrlo učinkovitim borbenim sredstvom specijalaca, kako u oružanim snagama tako i u policiji, prije svega zbog njihovih izrazitih prednosti u bliskoj borbi od standardnih vojničkih pušaka. Natme kako se koriste pištoljskim streljivom (koje u pravilu ima mnogo veći izbor raznovrsnih zrna s većim zauzavnim efektom od standardnog vojnog puščanog metka), kratke strojnice mogu biti znatno učinkovitije na bliskim udaljenostima. S ciljem povećanja brzine reagiranja i ciljanja (u specijalnim snagama kratke strojnice se načelno upotrebljavaju u krajnjoj nuždi i obično na vrlo kratkim rastojanjima) laserski red dot označivači cilja postali su standardna oprema strojnice nove generacije. Većina suvremenih kratkih strojnice u velikoj se mjeri izrađuje od sintetičkih polimera s minimalnim dijelovima od metala, kako bi im se dodatno smanjila težina i omogućila bolja izbalansiranost pri rafalnoj paljbi. Naravno funkcionalnost i gotovo apsolutnu pouzdanost podrazumijevaju se kao osnovni standard tog oružja.

ISKORAK BELGIJSKOG PROIZVODAČA

U proizvodnji kratkih strojnice nove generacije za potrebe specijalnih operacija veliki iskorak učinio je belgijski pro-

OC-20 Gnom gлатkocijevni revolver dvostrukog djelovanja. Kalibr 12,5x40 mm, kapacitet bubnja 5 metaka, dužina 250 mm, masa 1100 g prazan. Daljina gadanja 50 m

RUČNO ORUŽJE

POČECI: KRATKI KARABIN I LAKA SABLJA

Prvi oblici specijalnih snaga, iako se u to vrijeme nisu tako nazivale, stvoreni su još tijekom Napoleonovih ratova. Tada pojedine zemlje ustrojavaju posebne postrojbe lakog pješaštva tzv. lovce, odnosno lovačke postrojbe. Njihovi su pripadnici novačeni među lovциma, šumarima i lugarima - ljudima koji su se znali slobodno kretati terenom i lako se na njemu snalaziti, a uz to su kao po pravilu bili vrlo dobri strijelci. U pruskoj vojsci najbolji strijelci grupirani su u posebne tzv. lovačke vodove (Jäger), a u gotovo svim oružanim snagama koje su ustrojavale lako pješaštvo činjeni su posebni naporci kako bi se takve snage što bolje uvježbalo i opremilo najkvalitetnijim naoružanjem i opremom (pri čemu su opremani isključivo s užljeblijenim puškama da bi dobili na većoj preciznosti). Čak je i Napoleon, iako izraziti protivnik bilo kakvih oblika nekonvencionalnih djelovanja, ustrojavao specifični oblik "specijalnih snaga" – voltizeri. Doduše, razlozi njihova ustrojavanja sasvim su drugog karaktera. Pojava voltizeri rezultat je kroničnog nedostatka ljudstva u francuskim oružanim snagama, koje su vodile brojne ratove i samim time imale velike gubitke, pa su na ovaj način u oružane snage novačeni muškarci koji ranije nisu primani zbog niskog rasta. No taktika borbenog djelovanja voltizeri svakako ne ulazi u kategoriju konvencionalnog ratovanja onog vremena. Napoleon je želio dodatno poboljšati pokretljivost pješaštva i na neki način neutralizirati učinkovitost protivničkih nekonvencionalnih snaga-lakog pješaštva. Satnije voltizeri, naoružanih kratkim karabinom i lakovom sabljom, bile su obučavane za

Napoleonov grenadir (lijevo) i voltizer na Bellangeovoj ilustraciji iz sredine XIX. stoljeća. Uočljiv je voltizerov niži rast

skok na konja u kasu iza jahača. Na taj način konjanici bi ih prevozili do drugog borbenog položaja, gdje bi na sličan način sjahivali s konja i nastavliali borbu pješice.

Praksa ustrojavanja specijaliziranih pješačkih (kasnije i konjaničkih) postrojbi, u većini ratova XIX. stoljeća vođenih nakon Napoleonovih pokazala je iznimno dobre rezultate, a posebno u Američkom građanskom ratu (1861. - 1865.). Tada su formirane postrojbe nazvane snajperskim, opremljene kvalitetnijim puškama i namijenjene za izvođenje borbenih djelovanja na bokovima i u među-

prostorima klasičnih pješačkih snaga, u prvom redu koncentričnom i preciznom streljačkom vatrom. Te postrojbe su prvi put uporabljene u bitki kod Shiloha na rijeci Tennessee 1862. na strani Konfederacije, a bile su naoružane vrlo preciznim Whitworthovim puškama, britanske proizvodnje, s užljebljjenim cijevima i perkusijskim paljenjem. Jednom od tih pušaka je narednik Grace ubio sjevernjačkog generala Johna Sedgwicka na udaljenosti od tada nevjerojatnih 730 m tijekom bitke kod Spotsylvania Court Housea. No mnogo više od vrijednosti pušaka kojima su bili naoružani konfederacijski snajperisti, bila je njihova nekonvencionalna borbena taktika, koja se uglavnom zasnivala na zasjedama, prikrivanju i čekanju protivnika na taktički povoljnem položaju.

Suvremene specijalne snage nastaju ipak tijekom II. svjetskog rata zbog velike potrebe za specijaliziranim operacijama i borbenim aktivnostima u okviru vrlo dinamičnih konvencionalnih ratnih operacija, ili zbog potrebe suprotstavljanja sve raširenijim akcijama brojnih pripadnika pokreta otpora na okupiranom prostoru. Cijelo vrijeme rata vođeni su razni oblici nestandardnih borbenih djelovanja, za što su korištene namjenski odabrane i opremljene snage koje su prošle specijalnu obuku i uvježbanje. Kako je bila riječ o posebno odabranim ljudima, specijalno

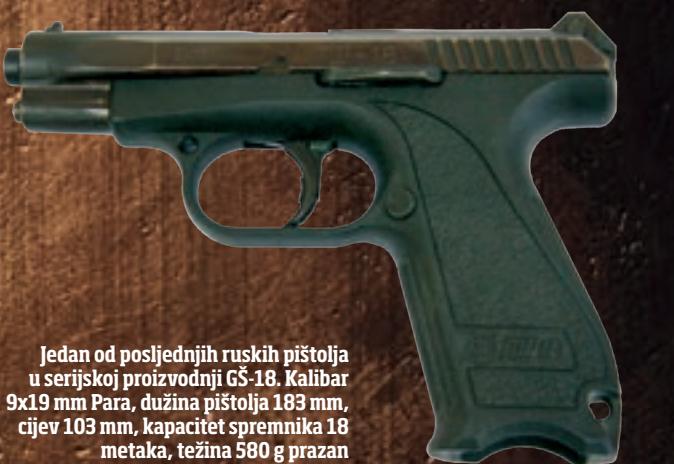
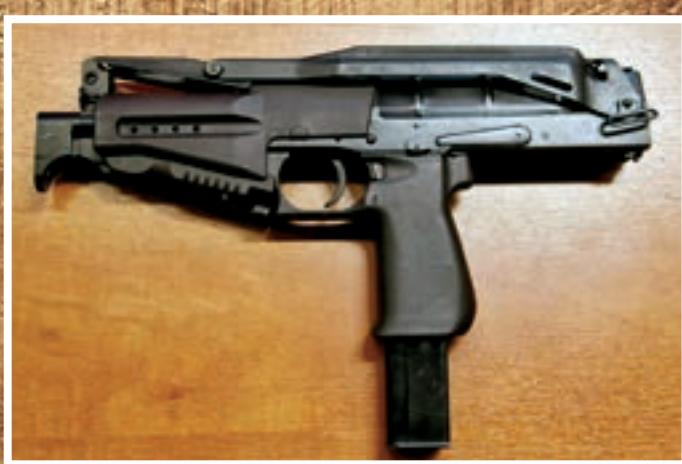
obučavanim i vrhunski uvježbanim, njihove akcije su uglavnom imale spektakularne rezultate. Pripadnici tih postrojbi koristili su se i posebnim sredstvima koja su uglavnom činile različite vrste eksploziva i posebno konstruirana ili adaptirana oružja. Razvojem nekonvencionalnih operacija, snage koje su ih izvodile imale su sve manje dodirnih točaka sa standardnim pješaštвom, tako da su do kraja rata postale potpuno samostalni dio oružanih snaga, ustrojeno različito riješen u različitim vojskama, ali organizacijski i taktički definitivno odvojen od pješaštva.

Američki rangeri naoružani Thompsonom M28 uvježbaju s britanskim komandosom

Precizna Whitworthova puška, omiljeno oružje "specijalnih" konfederacijskih postrojbi u Američkom građanskom ratu

Jedan od posljednjih ruskih pištolja u serijskoj proizvodnji GŠ-18. Kalibr 9x19 mm Para, dužina pištolja 183 mm, cijev 103 mm, kapacitet spremnika 18 metaka, težina 580 g prazan

izvođač FN iz Herstala, razvivši krajnje nekonvencionalno oružje FN P90 krajem 80-ih godina prošlog stoljeća. To oružje u velikoj mjeri odstupa od standardne definicije kratke strojnica zbog streljiva koje rabi, jer je riječ o metku 5,7x28 mm SS 190, koji je po svom izgledu i balističkim osobinama sličniji puščanom nego pištoljskom streljivu. Za taj su se tip streljiva konstruktori odlučili jer u okolnostima suvremenog ratovanja (u što su uključene i specijalne operacije) vojnički često nose zaštitne prsluke koje standardno pištoljsko streljivo ne probija, a 5,7x28 mm probija bez problema na udaljenostima 50-100 m. Osim toga, FN P90 i po svom izgledu i nekim konstrukcijskim rješenjima odstupa od uobičajene koncepcije kratke strojnica. Jedino zajedničko im je automatika rada na principu slobodnog trzanja zatvarača. Posebno neuobičajeno je smješten spremnik streljiva, u okvir iznad cijevi, horizontalno položen na sanduk zbog čega su meci pod kutom 90° u odnosu na cijev. Prije uvođenja u cijev, poseban rotator ispravi metak i usmjeri ga u os cijevi, nakon čega ga potisne zatvarač u ležište metka. Unatoč tom dosta nespretnom rješenju punjenja (na koji su se konstruktori odlučili kako bi smanjili ukupne dimenzije oružja, a istodobno imali veliki kapacitet spremnika), zadržana je pouzdanost rada i velika teoretska brzina gađanja (900 metaka/min).

Kratka strojnica razradena isključivo za potrebe FSB-a, SR-2M Veresk s ispravljenim kundakom.
Kalibr je 9x21 mm.
Dužina 367 mm sa sklopjenim i 603 mm s ispravljenim kundakom; cijev 174 mm.
Masa praznog oružja 1,65 kg; punjenje okvir s 20 ili 30 metaka, teoretska brzina gađanja 900 metaka/min, učinkoviti domet 200 m

Perspektivna TDI-jeva kratka strojnica Kriss Super V s montiranim prigušivačem (neobvezno) i ispravljenim kundakom. Kalibr je po izboru kupca .45 ACP, .40 S&W ili 9 mm Para. Dužina 410 mm sa sklopjenim i 620 mm s ispravljenim kundakom; cijev 140 mm. Masa praznog oružja 2,5 kg; punjenje okvir s 13

u cijelosti izrađene od karbonskog polimera (s iznimkom cijevi i zatvarača od titanom legiranog čelika). Osnovna odlika strojnica je iznimno mali raspon pogodaka pri rafalnoj paljbi, čak i kada je riječ o dužim rafalima, te relativno male dimenzije. Kao i većina suvremenog automatskog oružja, tako i ova kratka strojnica koristi okvire različitog kapaciteta (13, 28 i 30 metaka), ovisno o potrebama korisnika. Za sada je to oružje još uvjek u eksperimentalnoj fazi, a njegova operativna uporaba očekuje se od 2015. godine.

Ruska vojna industrija je na domaće tržište (ali isto tako i za izvoz) plasirala neuobičajeno veliki broj različitih modела kratkih strojnica, među kojima je najnovija PP-2000, prvi put javnosti prikazana 2004. godine. Za razliku od gotovo svih ostalih ruskih kratkih strojnica, PP-2000 se proizvodi isključivo u najraširenijem "zapadnom" pištoljskom kalibru 9 mm Para (9x19 mm). Njezina vjerojatno najpoželjnija karakteristika je visoka otpornost na balističke oscilacije različitih vrsta streljiva. Zato se bez ikakvih problema može ostvariti potpuno automatski rad oružja s gotovo svim vrstama streljiva u kalibru 9x19 mm, uključujući

podzvučno streljivo namijenjeno za gađanje s prigušivačima, pa sve do pojačanih punjenja 9 mm Para+ znatno većih početnih brzina zrma (naravno i pritiska barutnih plinova) od standardnog streljiva. S obzirom na to da u Rusiji kalibr 9x19 mm nije standardni niti kao vojnički niti kao policijski metak, pretpostavlja se kako je PP-2000 prije svega namijenjen izvozu i u vrlo ograničenom broju za domaće potrebe specijalnih policijskih (mannje vojnih) postrojbi.

S druge strane, isključivo za potrebe specijalaca FSB-a razvijena je kratka strojnica SR-2M Veresk u moćnom kalibru 9x21 mm koji rabi FSB u svojim standardnim pištoljima SR-1 Gyurza. Zbog tako snažnog kalibra SR-2M ne može djelovati na principu slobodnog trzanja zatvarača, već je primijenjen princip odvoda barutnih plinova (slično kao kod jurišne puške Kalašnjikov AK-47 i niza drugog ruskog/sovjetskog automatskog oružja). Unatoč tome SR-2M je lagano oružje (mase samo 1,65 kg prazno), proizvedeno velikim dijelom od kompozitnih polimera. ■

(nastavit će se)

(na slici) 28 ili 30 metaka, teoretska brzina gađanja 800-1000 metaka/min, učinkoviti domet 100 m

IZRADA OD KARBONSKOG POLIMERA

Za potrebe specijalnih operacija američka kompanija TDI počela je razvoj kratke strojnice Kriss Super V, gotovo

RATNI BRODOVI

OPOŠTAJ BEZ ZVUKA SIRENE

U POMORSKOM SVIJETU PUNOM OBIČAJA I TRADICIJA, ODLAZAK BRODA U REZALIŠTE SVEČANI JE ČIN. OPOŠTAJ VPBR-a SPLIT, JEDINOG RATNOG BRODA KOJI JE PUCAO PO GRADU ČIJE IME NOSI, IZGLEDAO JE SASVIM DRUKČIJE...

Na slikama zadnje plovivdbe Splita prema rezalijuštu kao da se može iščitati da jedva čeka da bude razrezan u staro željezo, kako onako sav ruzinav ne bi izazivao samilost

ratnih brodova. Izbor je pao na sovjetske brodove građene i za izvoz (tzv. projekt 1159), NATO označke Koni. Smatralo se kako su ovi brodovi sposobni za provedbu višenamjenskih zadaća u teškim hidrometeorološkim uvjetima, a posebice u PZO te u protupodmorničkoj borbi. Mogli su biti angažirani u zadaćama zaštite pomorskog prometa, polaganja ofenzivnih minskih prepreka i vatrenoj potpori pomorskog desanta, što s prijašnjim snagama nije bilo moguće. S obzirom na njihove taktičko-tehničke značajke, veliki ophodni brodovi (VPBR) bili su predviđeni za uključivanje u sastave taktičkih grupa (TG) RČ i RTOP u svojstvu zapovjednih brodova, ili za neposrednu PZO i protubrodsku potporu.

PORINUĆE NA CRNOM MORU

Prvi brod iz klase VPBR-a, s imenom Split i brojem 31, bio je porinut 14. srpnja 1976. u crnomorskom brodogradilištu Zelenodolsk. Bivša Jugoslavija brod je službeno kupila 10. ožujka 1980., a cijena je bila 18,27 milijuna dolara. Drugi brod istog tipa primljen je 1982., kao VPBR-32 Kopar. Kasnije su, u hrvatskim brodogradilištima, napravljena još dva broda ovoga tipa: VPBR-33 Pula i VPBR-34 Kotor, uz znatna poboljšanja i modernizacije, čime su ovi brodovi postali još operativniji, kvalitetniji i jednostavniji za održavanje. Krajem 70-ih i tijekom '80-ih godina u bivšem Sovjetskom Savezu napravljeno je 14 brodova ovoga tipa za strane naručitelje, odnosno za prijateljske ratne mornarice. Po dva

Glavne snage Jugoslavenske ratne mornarice (JRM) dugo su činile "udarne pomorske snage" (UPS): rakетni čamci (RČ) i torpedni čamci (TC). Međutim iako su i nadalje imali veliku snagu plotuna, zaostajali su u sredstvima motrenja i komunikacije. U borbenim djelovanjima na moru, prednost imala ona strana koja je bolja u elektromagnetskom spektru. Stoga se prvo pristupilo uvođenju raketenih topovniča (RTOP), opremljenih naprednim švedskim radarima koji su unaprijedili motrenje na moru i time osigurali veću daljinu plotuna RČ i RTOP imali su mogućnost samo raketenog udara, ali su im mogućnosti PZO-a te ostale vrste mornaričkih djelovanja bile slabije.

Zbog toga se vrh JRM-a odlučio za uvođenje u flotu velikih, univerzalnih

Već u lipnju 1991. snage JRM-a organizirane su po borbenoj organizaciji. Napustile su svoje mirnodopske luke baziranja i zauzele svoja postavišta u provedbi pomorske blokade. VPBR-31 Split bio je najviše vremena stacioniran u Split-skom kanalu, ispred splitske pomorske luke

Stjepan BERNADIĆ

Foto: S. LUKOVIĆ

ovakva broda izgrađena su za bivšu Jugoslaviju i Libiju, a po tri za nekađašnju Istočnu Njemačku, Alžir i Kubu. Sovjeti su za sebe zadržali prvi brod iz te serije – obalni ophodni brod Delfin, izgrađen 1975. On je do 1990. služio na Crnom moru za obuku posada stranih ratnih mornarica, a koje su od SSSR-a naručivale ove brodove. Delfin su 1990. kupili Bugari. Taj brod, pod novim imenom Smeli, i dandanas odlično služi, a Ratna mornarica Bugarske s njim redovito sudjeluje na međunarodnim pomorskim vježbama te posjećuje luke po Mediteranu i Crnom moru.

UVODENJE KIS-a

Na povećanje borbene učinkovitosti snaga JRM-a uvelike je utjecalo uvođenje tzv. zapovjedno-informa-

cijskog sustava (automatizirani komandno-informacijski sustav - KIS). Ovaj sustav razvijan je u Švedskoj u koprodukciji stručnjaka švedske električne industrije i odabranih pripadnika JRM-a. Sustav je kasnije, s određenim preinakama, preuzet i dalje su ga razvijale te dograđivale druge mornarice, pa čak i mornarica SAD-a. Uvođenje KIS-a otpočelo je 1985., čime je Jugoslavenska ratna mornarica dobila mogućnost praćenja situacije na cijeloj bojišnici te prijam, obradu i dostavljanje podataka između sudionika u realnom vremenu, uz visok stupanj pouzdanosti, otpornosti i stabilnosti, visoke operativnosti i tajnosti informacija. Mreža KIS-a bila je raspoređena na stacionarni (Zapovjedništva RM na

obali i obalne bitnice), te pomorski dio (na VPBR-ima 31 i 32 te na 6 RTOP-ova).

BORBENA DJELOVANJA

U agresiji JNA na Republiku Hrvatsku, snage JRM-a imale su zadaću potpore snagama Kopnene vojske na primorskom krilu i provedbi potpune blokade primorskih luka i zračnog prostora. Već u lipnju 1991. snage JRM-a organizirane su po borbenoj organizaciji. Napustile su svoje mirnodopske luke baziranja (Ratnu luku Loru) i zauzele svoja postavišta u provedbi pomorske blokade. VPBR-31 Split bio je najviše vremena stacioniran u Splitskom kanalu, ispred splitske pomorske luke, kao zapovjedni brod taktičke grupe Kaštela. U rujnju 1991. na kopnu i u priobalju intenzivirana su različita i brojna ratna događanja. Zapovjedništvo JRM-a nastojalo je usmjeriti vlastita borbena djelovanja putem svojih operativnih zapovijedi, s ciljem prihvata snaga 9. Kninskog korpusa na obali, te blokade primorskih luka. Sve ove zapovijedi prosljeđivao je VPBR Split snagama koje bi izvršavale pojedine zadaće.

RATNI BRODOVI

Neke od zadaće u kojima su sudjelovali snage JRM-a od rujna do studenog 1991. jesu: provedba pomorske blokade luka; izvršenje pomorskog diverzijanskog desanta na skladište goriva u sv. Kajti kod Splita; višednevno topničko djelovanje po industrijskim objektima u Kaštelanskom zaljevu; pomorski desant na Privalu (otok Korčula) i odvoženje podvodnih mina i uništenje svih objekata u vojarni; stalno topničko djelovanje po naseljenim mjestima na otocima Braču i Šolti; sprečavanje mirovne misije da otplovi za opkoljeni Dubrovnik; paljbeno djelovanje u okolini Zadra, po otocima Žirju, Smokvici i Ražnju, itd., te kao posljednje, napad na sam grad Split i susjedne mu otoke.

NAPAD NA GRAD SPLIT

Borbeno djelovanje na Split počelo je 15. studenog 1991. u ranim jutarnjim satima. Kao povod za napad iskorištena je akcija diverzanata HRM-a na ophodni brod JRM-a PČ-176 Mukos, 14. studenog u popodnevnim satima, pri čemu je u brod prodrla voda i posada ga je napustila. Na brodu su ostala trojica poginulih mornara, naoružanje i kompletna dokumentacija.

VPBR Split je, kao odgovor za taj napad, tražio i dobio pojačanje s otoka Visa, kako bi topnički djelovao po tzv. izabranim ciljevima u gradu Splitu. U napadu na grad 15. studenog 1991. godine i susjedne otoke Brač i Šoltu sudjelovali su sljedeći brodovi JRM-a: VPBR-31 Split (kodni naziv u akciji Sava), VPBR-32 Kopar (Platan), RTOP-405 (Parak), RTOP-406 (Pakra), te tri RČ-a (Garbun, Komar i Čepel). Paljbeno djelovanje po "izabranim ciljevima" počeli su oko 6 i 30 sati ujutro.

Obalno topništvo HRM-a uzvratilo je kako je moglo. Odmah nakon otvaranja vatre bitnica HRM-a, otvorelo je povlačenje snaga JRM-a Bračkim, Hvarskim, Neretvanskim kanalom prema Visu. Za vrijeme borbenog djelovanja topničkih bitnica HRM-a, u operativno središte HRM-a počele su stizati dojave o izravnim pogodcima po brodovima JRM-a, a posebice po VPBR-u Split. Međutim koliko se moglo vidjeti i on i ostali brodovi napustili su borbeno poprište velikom brzinom, dok se na brodovima nisu mogla primjetiti nikakva veća oštećenja. Naime, topovi koje je HRM imao bili su na najnižoj granici uporabne vrijednosti. Najveći broj njih nije imao ciljničke (nišanske) sprave, kao ni

Foto: arhiva Savjeta za slučaju vojne imovine

Prvi brod iz klase VPBR-a, s imenom Split i brojem 31, bio je porinut 14. srpnja 1976. u brodogradilištu Zelenodolsk

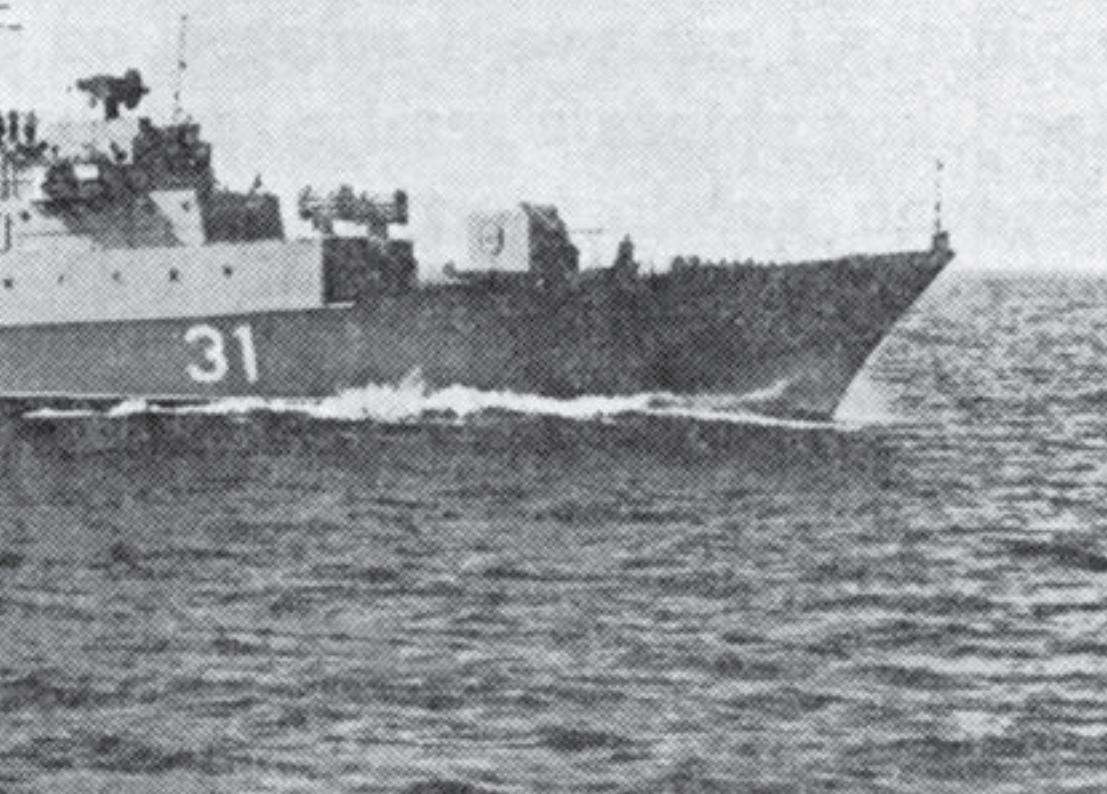
druga pomagala za posredno gađanje. Rezultati gađanja u tim uvjetima mogli su biti samo u sferi krajnjeg nagađanja. Od "izabranih ciljeva" u Splitu, po kojima su gađale snage JRM-a: pogoden je Arheološki muzej, zgrada Općine Split, sportski kompleks Gripe, Higijenski zavod, Tehnička škola, trajekti Bartol Kašić i Vladimir Nazor (poginuli upravitelj stroja i prvi časnik, a član posade teže ranjen). Popis ciljeva jasno

pokazuje da je pucnjava po Splitu bio samo teroristički čin zapovjedništva jugomornarice. Nakon boja u Splitskom kanalu sastav neprijateljskih brodova se povukao. Taktička grupa Kaštela u svom povlačenju prema Neretvanskom kanalu u popodnevnim satima 15. studenog 1991. sastala se s taktičkom grupom Ploče, sastavljenom od tri minolovca (ML-143 Iž, ML-144 Olib i ML-153 Blitvenica).

Foto: S. LUKOVIĆ

VPBR Split tehnički nije bio star brod, s obzirom na to da je izgrađen 1980. I resursi broda (pogon, naoružanje, oprema) nisu bili potrošeni

ADMIRALOVA ZAPOVIJED

Zapovjednik HRM-a, admirал Svetozar Letić izdao je zapovijed snagama HRM-a s Pelješca i Korčule da protjeraju brodove JRM-a na Vis. Hrvatski topnici s Pelješca i Korčule, 16. studenoga 1991. otvorili su vatru po minolovcima koji su im bili u dohvatu. Spori i sa slabim naoružanjem brzo su postali lakom metom. U sukob se umiješao i VPBR-31, ali je gađao pogrešne mete. Kada su shvatili i uočili odakle opasnost dolazi minolovci su već imali teška oštećenja. Uskoro je primjećeno da VPBR Split više ne uzvraća vatrom iz svojih topova. U boji protiv bitnica na Pelješcu poslani su RČ-i. Ni od njih nije bilo nikakve štete pa se sastav brodova JRM-a u neredu uputio za Vis, ploveći izvan dometa topničkih bitnica, ostavivši jedan minolovac (144) nasukan u uvali Torac na Hvaru. Ostali brodovi JRM-a dokopali su se otoka Visa s težim kvarovima.

Uskoro 19. studenog 1991. VPBR-31 je bio pozvan u pomoć u spašavanju konvoja brodova koji su po velikom jugu i pretovarenim svim i svačim, plovili iz Pule, otvorenom rutom prema Visu. U ovom nevremenu potonula su dva broda: desantni brod tenkonosac - DTM-233, i pomoćna desantna splav - PDS-107. Posade je spasio jedan remorker, a prilikom spašavanja posade s DTM-a, što je provodio VPBR-31, utopili su se jedan mornar i jedan dočasnik. Utopili su se zbog ne-

znanja zapovjednika VPBR-a koji se za njihovo spašavanje koristio brodskim sizom (stopenice), a koje su udarile u nesretne ljude u moru i potopile ih. Jedan dočasnik je također tom prilikom teže ozlijeden i preminuo je na otoku Visu. Ovi gubici izazvani su panikom i neznanjem zapovjednika iz sastava JRM-a, koji nisu bili dorasli ovakvim zadaćama pa su donosili pogrešne odluke u teškim situacijama.

I tako je, u najkraćem, završila epopeja ratnih djelovanja ne samo VPBR-a Split, već i brodova JRM-a, koji s Visa više nikada nisu borbeno djelovali. Na moru su se od brodova JRM-a još mogli vidjeti veliki pomoćni brodovi koji su, po važećem sporazumu, vanjskom rutom prevozili opremu JNA iz Hrvatske. S otoka Visa brodovi su se sporazumno povukli 31. svibnja 1992. u Crnu Goru.

ODLAZAK U REZALIŠTE

VPBR Split tehnički nije bio star brod, s obzirom na to da je izgrađen 1980. I resursi broda (pogon, naoružanje, oprema) nisu bili potrošeni. Do odlaska u Crnu Goru brod je bio dobro održavan u tehničkom i pomoračkom smislu. U pomorskom svijetu punom običaja i tradicija, odlazak broda u rezalište svečani je čin. To je znak da je brod ispunio svoju životnu zadaću, a ostali brodovi u luci ili na sidrištu svojim sirenama pozdravljaju veterana i odužuju

mu se za njegovu službu na moru. Tako je to u zemljama s dugom pomoračkom tradicijom. Po vanjskom, pomoračkom izgledu njihovih ratnih brodova ne može se zaključiti da neki njihov brod ide u rezalište. Nažalost, to nije bio slučaj s VPBR-om Split. Na slikama njegove zadnje plovidbe prema rezalištu u Albaniji kao da se može iščitati da i sam brod jedva čeka da bude razrezan u staro željezo, kako onako sav ruzinav do neprepoznatljivosti ne bi izazivao samilost. I po dobivenim saznanjima, a suprotno uvriježenoj pomoračkoj tradiciji u svijetu, nije se oglasila niti jedna brodska sirena da pozdravi njegov odlazak, odlazak broda koji nije imao niti čiste "vlasničke papire", niti čistu savjest! Uistinu, nije se ni trebala oglasiti, jer će VPBR Split ući u vojnu povijest samo kao jedini brod koji je pucao po gradu čije ime nosi. ■

TAKTIČKO-TEHNIČKE ZNAČAJKE VPBR - SPLIT

Dimenzije (dužina x širina x visina)	96,5 x 12,70 x 26,10 m
Gaz (pramac x krma)	3,95 x 4,25 m
Pogon CODOG	Dizel 2 x 5 888 kW
	Plinska turbina
Brzina	28 čv
Posada	123 (10 x 36 x 77)
Naoružanje	Rakete brod-brod 4 x P - 20
	1x dvostruki lanser PZR RZ - 13
	Topovi glav kalibr 2 x AK - 726
	Topovi PZO 2 x AK - 230
	PpdO 2 x RBU - 6000
Borbeni komplet	4 x P - 20
	20 raketa OSA - M
	2 000 granata 76,2 mm
	2 000 granata 30 mm
	96 raketa PK - 16
Senzori	120 raketenih dubinskih bombi RDB - 60 - 213
	Motrički radar MR - 302
	Navigacijski radar DON
	Detektor radara S-2150
	Sustav upravljanja raketnim gađanjem - PARTNER
	Upravljač topničke vatre FUT - B glav kalibr
	Upravljač topničke vatre PZO MR - 104 RIS
Mamci i ometaći	Sonar MG 322T
Minske tračnice na krmi	Upravljanje PPD gađanjem - BURJA
	Raketni bacaci mamaca 2 x PALISADE
Minske tračnice na krmi	Ometaći raketa 2/XIV PK - 16
	14 mina ili kolica s 12 dubinskih bombi

José Félix Estigarribia Insaurralde najistaknutiji je paragvajski zapovjednik iz Chaco rata. Nije iznenadujuće što je 1939. izabran i za predsjednika svoje zemlje. Poginuo je nakon godinu dana u zrakoplovnoj nesreći

PODLISTAK

CHACO RAT

RATNA
POVIJEST
LATINSKE
AMERIKE

Nakon Paragvajskog rata 1864.-1870. (vidi podlistak, HV 431) tenzije su na središnjem prostoru Južne Amerike samo ojačale, dodatno opterećene aneksijama nekadašnjeg paragvajskog prostora, ali i obvezama nametnutim poraženom i razorenom Paragvaju. One su prenijete i u XX. stoljeće, međutim zbog velikih demografskih gubitaka, Paragvaju je trebalo dugo vremena za oporavak. Zemlja se tek u prvoj polovici XX. stoljeća vojnički ponovno

Paragvajski ratni zarobljenici poziraju sa svojim čuvarima u Quimeu u Boliviji

Nekoliko britanskih tenkova Vickers Mark-E u Chaco ratu su upotrijeljavali Bolivijski, ali su ih Paragvajci sve uspјeli preoteti ili uništiti

RAT JE BIO KATASTROFALAN ZA OBJE STRANE, ODNIO JE VIŠE OD 100 000 ŽRTAVA. NA BOLIVIJSKOJ STRANI POGINULO JE OKO 57 000 LJUDI, A PARAGVAJ JE IMAO OKO 43 000 MRTVIH. DOVEO JE I GOSPODARSTVO OBIJU ZEMALJA NA RUB KATASTROFE

NAPAD U VANGUARDIJI

Pogranično puškaranje tijekom 20-ih godina kulminiralo je u opći rat u 1932. kada je bolivijska vojska, po zapovijedi predsjednika Daniela Salamance Ureya, napala paragvajski garnizon u Vanguardiji. Paragvaj je apelirao u Ligi naroda, ali ona nije poduzela nikakve aktivnosti, čak niti kad se Panamerička konferencija ponudila kao posrednik u njihovo ime. Znatno slabija, paragvajska vojska je odmah od početka sukoba počela primjenjivati gerilsku taktiku ratovanja, koju je zadržala tijekom cijelog rata. Unatoč velikom angažiranju obiju strana, ratni sukob nije izlazio izvan područja Gran Chaca, odnosno

**Paragvajski avion Junkers A50,
namijenjen prije svega izvidničkim
zadaćama, u bazi Isla de Poí**

Marinko OGOREC

graničnog prostora dviju zemalja. Primjereno načinu vođenja rata, paragvajske snage permanentno su izbjegavale izravne frontovske sukobe kakvi bi odgovarali bolivijskoj strani. Zato tijekom rata nije bilo operacija velikih vojnih formacija, ali unatoč tome, gubici obju strana bili su iznimno veliki - ne toliko zbog posljedica borbenih aktivnosti, koliko zbog vrlo teških uvjeta ratovanja. Naime, na prostoru Gran Chaca vladaju najviše temperature na južnoameričkom kontinentu uz vrlo visoku vlažnost, pa je cijeli prostor prekriven gustom tropskom šumom, koja je idealno stanište za veliki broj uzročnika tropskih bolesti, kukaca-prijenosnika bolesti i svih vrsta parazita. Mnogo veći broj vojnika na obje zaraćene strane stradao je od zaraznih bolesti i nepodnošljivih klimatskih uvjeta nego od samih borbenih djelovanja. Svako ranjavanje, pa i najlakše, značilo je onečišćivanje ozljede i vrlo neizvjesnu mogućnost oporavka, zbog čega je smrtnost među ranjenicima bila iznimno visoka.

LOGISTIČKI PUTEVI

Cijelo vrijeme ratovanja Paragvaj je dobivao veliku vojnu pomoć u naoružanju i opremi, te obavještajne informacije od Argentine. Osim toga putevi logistike bili su znatno kraći i time manje izloženi gerilskim djelovanjima od logistike bolivijske strane, koja je bila permanentno izložena napadima paragvajskih gerilaca. Nakon tri godine ratovanja, gospodarski resursi obje zaraćene strane bili su gotovo iscrpljeni, a ljudski gubici na obje strane iznimno veliki. Stoga su bolivijski zapovjednici, frustrirani nepovoljnijim razvojem situacije, 27. studenog 1934. izvršili državni udar uhitivši predsjednika Salamancu tijekom njegova posjeta vojnom zapovjedništvu u Villamontesu. Novi predsjednik José Luis Tejada Sorzano (dotadašnji dopredsjednik) odmah je započeo pregovore o primirju pa je prekid neprijateljstava dogovoren 10. lipnja 1935. čime je završen Chaco rat.

OKLOP I ZRAKOPLOVSTVO

Rat je bio katastrofalni za obje strane, odnio je više od 100 000 žrtava. Na bolivijskoj strani poginulo je oko 57 000 ljudi, a Paragvaj je imao oko 43 000 mrtvih. Dovoe je i gospodarstvo

obju zemalja na rub katastrofe. Kada je ugovoren prekid vatre Paragvaj je držao kontrolu nad većim dijelom Chaco Boreala, što im je priznato pri potpisivanju primirja 1938. Time je Paragvaj zadržao tri četvrtine tog područja. U vojno-taktičkom pogledu, ovaj je rat bio prvi na južnoameričkom kontinentu u kojem su korištene oklopne snage i zrakoplovstvo. Naime, u početnom razdoblju rata Bolivija je upotrijebila lake tenkove u borbenim operacijama, međutim oni su se pokazali potpuno neučinkovitim na terenu kakav je bio Gran Chaco. Chaco rat je u povijesnom smislu i prvi ratni sukob na zapadnoj polutki u kojem je korišteno ratno zrakoplovstvo. Obje strane koristile su se uglavnom zastarjelim zrakoplovima, iako je Bolivija uspjela nabaviti manji broj suvremenih bombardera Curtiss C-30 Condor unatoč međunarodnom embargu na uvoz naoružanja i ratne tehničke.

RAZLIČITI ZAPOVJEDNICI

Slično kao i tenkovi, ni borbeni se zrakoplovi nisu pokazali osobito učinkovitim na gusto pošumljenom prostoru Gran Chaca, gdje su lako naoružani paragvajski gerilci bili u prednosti nad konvencionalnim bolivijskim snagama, predvođenim nefleksibilnim zapovjednicima s generalom Hansom Kundtom na čelu glavnog stožera.

Krater koji je izazvana detonacija bombe bačene iz neprijateljskog aviona poslužio je paragvajskim vojnicima za grupnu fotografiju

S druge strane, zapovjednik paragvajskih snaga general José Félix Estigarribia bio je mlad, talentiran i vojnički vrlo obrazovan časnik, koji je shvatio karakteristike i mogućnosti zemljišta na kojem su vođene borbe, te primijenio optimalnu taktiku svojih snaga. Osim toga zapovjedio je svaku komunikaciju preko radioveze na guarani jeziku, koji je govorilo i moglo razumjeti samo malo broj Boliviaca. Taj postupak će tijekom II. svjetskog rata kopirati američke oružane snage, koristeći priпадnike indijanskog plemena Navajo kao radioveziste i šifrance koji su komunicirali na materinjem jeziku. Naravno, u njemačkim i japanskim oružanim snagama nitko nije razumio taj jezik. ■

**Bolivijski veterani
Chaco rata fotografirani 2012. na
obilježavanju 77. obljetnice prekida
neprijateljstava**

DOMOVINSKI RAT

dr. sc. Ante NAZOR, ravnatelj Centra

U prošlom broju Hrvatskog vojnika objavljen je intervju s generalom Martinom Špegeljem koji je vođen odmah nakon prikazivanja KOS-ova filma o ilegalnom naoružavanju Hrvatske, u kojoj je general imao "glavnu ulogu". Intervju je preuzet iz tiskovine pod naslovom "Rat protiv Hrvatske – KOS-tajni dokumenti", koju su, kao svojevrstan odgovor na "specijalno izdanje" Narodne armije i pokušaj JNA da na krilima "slučaja Špegelj" uvede izvanredno stanje u Jugoslaviji, pripremili Slaven Letica i Mario Nobile, a objavljena je kao posebno

Jugoslaviji, i što je točno od onoga što je prikazano u spomenutom filmu, odnosno je li on falsifikat ili je autentičan. Većina gledatelja vjerojatno nije ni pomisljala da je riječ o nekoj "kontrašpijunsкоj igri", dok takvu tezu nije izgovorio jedan od sudionika emisije. Ovdje će navesti dijelove stenograma iz spomenute emisije.

Dr. Slaven Letica (savjetnik predsjednika RH F. Tuđmana): *Pa gledajte, recepcija ove emisije sigurno je šokantna za ljudе koji je prvi put gledaju (misli se na film KOS-a, op. a.). Mi smo gledali tu emisiju*

u Beogradu, može dogoditi. I u tom vremenu, čak i nakon što je postignut kompromis u Predsjedništvu i nakon što se išlo na smirivanje, Beogradska televizija opetovano, tako rekuć stalno, ponavlja tu emisiju, vjerojatno je sračunato izazvala hysteriju na ovoj strani, i dovela je do jednog učinka koji se onda svakako može oteti kontroli. To je, recimo, taj neposredni efekt. Ja duboko vjerujem da je, vidi se iz datuma iz same emisije – dakle ona je nastajala tri mjeseca i sigurno je imala veliki budžet i tu su

HRVATSKI MEMORIJALNO-DOKUMENTACIJSKI CENTAR DOMOVINSKOG RATA U SURADNJI S HRVATSKIM VOJNIKOM OBJAVLJUJE AUTENTIČNE DOKUMENTE I MEMOARSKO GRADIVO VEZANO UZ DOMOVINSKI RAT

"ISTINA O NAORUŽAVANJU FORMACIJA HDZ"

(PRILOZI ZA RASPRAVU O PRIJETNJI JNA ZA UVODENJE IZVANREDNOG STANJA U HRVATSKOJ, U SIJEĆNJU 1991. - XI. DIO)

izdanje *Globusa*, 11. veljače 1991. U hrvatskim medijima i javnosti do tada se raspravljalo o tome je li spomenuti film "falsifikat" ili "montaža", a u spomenutom izdanju *Globusa*, uz pitanje "je li Martin Špegelj blefirao i koga?", pojavljuje se i teza da je zapravo riječ o "kontrašpijunskoj igri", odnosno da je hrvatski ministar obrane "s vojnom kontraobavještajnom službom i snimateljima filma igrao igru dezinformacija" ("Rat protiv Hrvatske – KOS-tajni dokumenti", str. 17). Pri navođenju takve teze zaključuje se da je, bez obzira na to je li general Špegelj znao da ga prate i snimaju, "činjenica da su njegove namjerne ili slučajne dezinformacije djelovale na snimatelje kao kontrašpijunska igra".

Takva teza izrečena je u posebnoj emisiji emitiranoj na Hrvatskoj televiziji 26. siječnja 1991., dakle samo jedan dan nakon što je na beogradskoj televiziji objavljen film "o ilegalnom naoružavanju Hrvatske". Riječ je o "okruglog stolu", koji je javnost pratila s posebnim zanimanjem, kako bi dobila informaciju o tome što se zapravo događa u Hrvatskoj, odnosno

nekoliko puta, pa se možemo racionalnije prema njoj odnositi, i to će biti sadržaj ovog večerašnjeg razgovora. Općenito, današnja je situacija malo opuštenija, kao što ste ispravno kazali. Saopćenja s jučerašnjih razgovora (u predsjedništvu SFRJ, na kojima je sudjelovala i hrvatska delegacija, predvođena predsjednikom F. Tuđmanom, op. a.) rasteretila su Hrvatsku, Sloveniju, pa i Jugoslaviju, jedne iracionalne psihoze ili vojnog udara, ili vojnog terora ili građanskog rata. Tako da danas možemo raspravljati s puno više optimizma, i to je jedna prednost prespavane noći. (...)

Dr. Mario Nobile (savjetnik predsjednika RH F. Tuđmana): Pa ja imam svoje mišljenje o tome. Gledajte, o ovako krupnim stvarima koje mogu rezultirati vrlo dramatičnim posljedicama sigurno je „timing“ najbitniji element. Savsim je sigurno da jučerašnji dan nije slučajno odabran. Upravo ne samo dan nego i trenutak, dok su Predsjednik i ukupno hrvatsko rukovodstvo u Beogradu. Stizala su čudna priopćenja – da li je poletio, nije... stvarana je psihoza da se nešto, u stilu ranijih hrvatskih iskustava i povijesti

uloženi veliki napor i tako dalje. Da je, dakle, bilo poštene namjere u tome, onda bi se već neke materijalne činjenice objavile preko krivičnih organa i drugdje ranije. (...)

Dr. Branko Somek (profesor na Elektrotehničkom fakultetu, čita izvješće stručnjaka o tome je li film KOS-a bio falsifikat ili ne): Analizirajući navedenu snimku nakon višestrukog kontroliranja (slušanja i gledanja), grupa stručnjaka različitih profila došla je do sljedećih zaključaka: emisija je koncipirana u nekoliko tehnički uređenih dijelova: intervju u studiju, skrivena kamera u stanu, snimke u vanjskom prostoru. Snimke u stanu su obrađivane, doradivane u slici i tonu. Tehnička kvaliteta snimke određena je sljedećim faktorima: akustikom prostora, frekvencijskim opsegom, dinamikom govornika, izobiljenjima nepoželjnim smetnjama (šum, bruanje) i sinkronitetom slike i tona. Iz snimke izlazi da se često mijenja položaj mikrofona i akustika prostora, što je pri takvom snimanju sigurno nemoguće. Promjene dinamike i boje se ne mijenjaju s gestkulacijama govornika, što u realnom slučaju nije moguće. Dobiva se dojam

kao da se radi o snimanju govornika gotovo ispred ustiju, što jasno uz skrivenu kameru nije moguće. Zamijećeno je da snimka govora teče i onda, kada nastane kratka pauza u govoru.

U pojedinim dijelovima snimke pojavljuju se smetnje izazvane uređajima, što dovodi do pojave maskiranja i nerazumljivosti govora, kao i tehničkog prepoznavanja govornika. Na tim mjestima spiker nameće i sugerira tekst, koji je usto i titiran. Frekevencijsko područje snimke, kao što ste i sami čuli, može se usporediti sa slabim telefonskim prijenosom. Posebna pažnja posvećena je sinkronitetu slike i tona. Treba odmah naglasiti da, kad se snima elektronskom kamerom na magnetoskopsku vrpcu, sinkronitet slike i tona je potpun. Međutim, pri montaži moguće je pomicati

Miroslav Šafer (voditelj okruglog stola): Odlično, idemo na treću mogućnost koja postoji. Da li je moguće da je Martin Špegelj bio (...) uvučen u jednu od kontraobavještajnih igara?

Dr. Ante Barišić: Ne, on se svakako nije uvukao u jednu kontraobavještajnu tajnu igru, on ju je vodio (!) i o tome ovdje trebamo razgovarati. Kada govorimo o kontraobavještajnim igrama, onda svakako moramo započeti od teorijskog konteksta. Što znači kontraobavještajno, što znači dezinformacija, koja se javlja uz ovakav slučaj o kojem govorimo? (...)

Barišić dalje teoretičira i iznosi primjere iz povijesti te navodi slučaj s crkvom u Cetini kraj Knina i potom navodi: U to vrijeme predsjednik tada već Srpske demokratske stranke, razgovara s

firme automatske puške fiktivno prodaju na Srednji ili Bliski istok preko jednog umirovljenog generala i aktivnog...

Šafer: Oprostite, čije puške?

Barišić: Automatske puške model „M-70 A“ i tako dalje, ovisno da li imaju nož, preklopni kundak. Puške „Crvene zastave“, naravno, koje se fiktivno prodaju negdje na Bliski istok, a imali smo pouzdane podatke da završavaju u Kninu. Taj podatak već je bio negdje sedmi, osmi mjesec (1990., op. a.). Dakle, to su bili elementi koji su prethodili ovoj pobuni koja se dogodila u Kninu i za koje efekte mi, u svakom slučaju, znamo. U takvim okolnostima, sad se vraćamo na najbitnije, trebalo bi prokomentirati, da tako kažem, ovaj film koji je neosporno autentičan. Dakle, više nije pitanje da

“ZANJU TERORISTIČKIH Z U HRVATSKOJ”

sliku i ton, i dovesti do nesinkroniteta. Isto tako, gubitak sinkronista nastaje kad se drugi ton dodaje slici. Nadalje, s pomoću druge tonske snimke istog govornika ili imitatora, moguće je izvesti naknadnu sinkronizaciju. Konstatirano je da na određenim mjestima snimke slika ide dalje, a ton prestaje, i obratno, slika stoji, a ton se čuje.

Posebno je interesantno zapažanje stručnjaka za očitovanje glasovnog govora lica i usta. Prvo, gotovo svi su likovi snimljeni iz profila i ne mogu se očitavati uspješno (misli se na govor). Drugo, nekvalitetna crno-bijela slika bitno smanjuje uspješnost očitavanja govora. Na osnovu svega može se zaključiti da je materijal koji je snimljen skrivenom kamerom dorađivan, montiran, maskiran i, vjerojatno, naknadno sinkroniziran, to jest imitiran.

Što se tiče ukupne ocjene, možemo reći da je materijal dosta dobro slijeplen za široko gledalište, koje ne poznaje tehnička sredstva i mogućnosti, ali za stručnjaka to nije, a naročito ne kao dokazni materijal. I tako, možemo reći da postoje uređaji i sustavi za sinkronizaciju i obradu tona koji se koriste u televiziji, u filmskoj industriji, ali isto tako i u vojne svrhe, čemu je u velikoj mjeri pomogla kompjutorska tehnika, kao i razvoj elektroakustike. Manipuliranje tonom naročito je lako provesti kod osoba koje se često pojavljuju, često nastupaju, pa postoje snimke njihova govora. Eto, to je jedan kratki izvještaj.

utjecajnim Srbima u tom kraju i odlazi iza toga u Italiju. Razgovara s ljudima iz establishmenta talijanske politike i iznosi ono najbitnije, da Srbi u Hrvatskoj traže podršku od Italije i tih talijanskih političkih struktura. U kontekstu intervjuja gospodina Dobrice Čosića u talijanskim novinama, u kojem se kaže da Srbija neće imati ništa protiv toga da se dio hrvatskog teritorija izdvoji i pripoji Italiji u budućem vremenu raspada Jugoslavije, ali se traži, naravno, podrška za aktivnosti Srba u Hrvatskoj, koje su kasnije slijedile.

Druge što nas je opredjelilo da zaigramo, da kažemo, ovu kontraobavještajnu igru bili su podaci, do kojih smo došli, o putovanju i boravku jednog ministra vlade tada još Socijalističke Republike Srbije u sjevernoj Dalmaciji u srpnju 1990-te, kada je on u jednom selu kod Nina izjavio pred grupom građana Republike Hrvatske koji nisu hrvatske nacionalnosti, to je važno za naglasiti, da je konačno došlo vrijeme da se Srbi i Hrvati obraćunaju, ali ne na način da Srbi izgube u miru ono što su vojnim sredstvima stekli u ratu. Dakle, Srba ima određen broj više u relacijama apsolutnih brojki, i da to garantira da će i nakon sukoba, dakle glava za glavu, ostati više Srba na ovim prostorima i na taj način će biti sva pitanja riješena. Eto, to je druga informacija koju smo imali. Treća informacija na koju smo krenuli u aktivnosti u koje smo krenuli bila je ona informacija o tome da se preko izvjesne austrijske

li je falsifikat ili ne, nego tko je obmanut ili ne.

Šafer: Dakle, vi tvrdite da sve što je rečeno da je točno?

Barišić: Sve što je rečeno, po mom je sudu točno, da. Šafer: Dakle, sav ovaj naš trud da dokažemo da nije...

Barišić: Ja ne bih rekao nažalost, nego bih rekao nasreću. Na koncu konca, zašto ne priuštiti, da tako kažem, našem gledateljstvu da sudjeluju zajedno s nama u pisanju jednog ovakvog možda trilera ili nekakvog scenarija, ili, na koncu konca, izvlačenje nekakvih aktivnosti iz sjene ovdje pod svjetlo reflektora. (... Barišić upozorava na nepodudarnost u brojkama koje se odnose na naoružanje, ali ga prekida Letica ...)

Letica: Naši gledatelji možda nisu shvatili. Malo komplikirano govorиш. Dakle, ministar Špegelj zna da ima manje pušaka, ali namjerno kaže da ih ima 80.000 da bi na neki način drugoj strani dao do znanja da ima veću snagu, da bi postavio psihološku ravnotežu snaga. (...)

Barišić: Dakle, očigledno je da mi u to vrijeme nismo bili spremni u ovom smislu o kojem danas govorimo, pa smo nastojali slanjem poruka uvjeriti drugu stranu da imamo veće mogućnosti nego što imamo. Ljudi koji su sudjelovali u tome, svjesno ili nesvjesno, naravno, apsolutno dobro su obavili svoje zadatke. (...). (“Rat protiv Hrvatske – KOSTAJNI dokumenti”, str. 24-28) Nastaviti će se u sljedećem broju.

200. obljetnica neovisnosti Meksika prikazana je na jednoj od deset maraka izdanih 2009.

FILATELIJA

MARKE PODSJETNICI NA OSAMOSTALJENJA

Druga po redu hrvatska marka kojom se obilježio Dan neovisnosti bila je marka "REPUBLIKA HRVATSKA 1991. - 2001.", izdana 8. listopada 2001. O prvoj takvoj marki izdanoj 8. listopada 1992. godine pisano je u 395. broju Hrvatskog vojnika. Marka koja je podsjetila na teške i slavne trenutke stvaranja hrvatske države izdana je u hrvatskom arku od 25 maraka na 30 polja, s hrvatskom zastavom na 13. polju i uvećanom slikom marke na 24., 25., 29. i 30. polju

Ivo AŠČIĆ

Jedna od poruka ove marke čiji motiv prikazuje ranjenu Gospu iz Konavala (reprodukacija slike iz crkve sv. Nikole u Čilipima), drevni simbol Hrvatske, koju su neprijateljski vojnici tijekom Domovinskog rata mrcima izrešetali je: "Hrvatska je, nezvana, pa i nežljena, stala toga dana na političku pozornicu suvremenog svijeta, nemajući uza se nikakva pouzdana oslonca osim svoje samosvijesti i uvjerenja u svoje prirodno pravo na opstanak, kao slobodne zemlje među slobodnim zemljama, dokazavši time barem tri istine, u koje nitko više nikada neće moći posumnjati: prvu,

da se slobodoljubiva težnja nekog naroda, ma kako malen on bio, ne može zatrati ni stostrukom silom, jer je snaga duha i volje jača i moćnija od svakog oružja; drugu, da se složni, jedinstveni narod koji vjeruje u sebe, ako je vođen sigurnom rukom, može suprotstaviti svakom neprijatelju; i treću, da su pravedni ciljevi u borbi neiscrpljni izvori snage, jer podrazumiјevaju i spremnost na najveće žrtve". Obilježavanje Dana neovisnosti na minijaturnim formatima, s vrlo učinkovitim porukama uobičajena je pojava kod izdavača marka. Njihovo izdavanje dolazi posebice do izražaja nakon II. svjetskog rata, dekolonizacije i pada komunizma, kada su brojne države dobile svoju neovisnost. Na markama se uglavnom prikazuju državni simboli, prepoznatljivi motive iz države, zaslужne osobe u stvaranju države ali i motive vezani za njihove oružane snage, najzaslužnije čimbenike u stvaranju države. Neke od država koje su obilježile neovisnost na markama su: 10. obljetnica neovisnosti (Nigerija, 1970.), 82. obljetnica neovisnosti (Filipini, 1980.), Neovisnost Istočnog Timora (Ujedinjeni narodi, 2002.), 180. obljetnica neovisnosti Paname od Španjolske (Panama, 2002.), 55. godina neovisnosti (Izrael, 2003.), 200. obljetnica neovisnosti (Ekvator, 2009.), 59. obljetnica Mjanmara (2007.), 50. obljetnica neovisnosti četmaest afričkih država (Francuska 2010.), 200. obljetnica neovisno-

sti (Meksiko, 2010.), 50. obljetnica neovisnosti Konga (Belgija, 2010.), 50. obljetnica neovisnosti latinoameričkih država (Španjolska, 2010.), 20. obljetnica neovisnosti (Slovenija, 2011.), 5. obljetnica neovisnosti (Kosovo, 2013.) te druge brojne države.

PONOS NA SVOJE ORUŽANE SNAGE

Poštovanje prema svojim moderno opremljenim obrambenim snagama i njihovoj slavnoj prošlosti pokazala je Irska pošta (An Post) sredinom rujna 2013. godine izdavanjem četiri prigodne marke s motivima oružanih snaga: kopnena vojska, ratna mornarica, zrakoplovstvo i pričuvne snage. Uz svakodnevne operativne zadaće irskih obrambenih snaga (Oglaigh na hÉireann) te pomoć civilnim strukturama vlasti i humanitarni rad (poplave, požari i sl.), sudjelovanje u mirovnim misijama UN-a (Kongo, ČAD, Kambodža, Irak, Iran, Istočni Timor, Cipar, Južni Libanon, BiH i

59. obljetnica jugoistočne azijske države Mjanmara na marki 2007.

druge zemlje) je vrlo važan zadatak irskih obrambenih snaga. Obilježavajući 50. obljetnicu prvog sudjelovanja Irske vojske u mirovnim misijama UN-a, 2008. godine izdana je prigodna marka s motivima petročića časnika koji su prvi sudjelovali u misiji u Libanonu (UNOGIL). Irci su također još u nekoliko navrata izdali jednu ili više poštanskih maraka s motivima svojih obrambenih snaga: Kraj II. svjetskog rata (2000.), Ratno zrakoplovstvo (2000.), Vojne uniforme (1995.), Sudjelovanje u vojnim misijama (1985.) i dr.

O važnosti i zaslugama svojih obrambenih snaga te zanimljivih podataka iz vojne prošlosti (koje nisu više tajna) Irska pošta detaljno objavljuje u svojim popratnim materijalima prilikom puštanja maraka u promet. ■

Serijske marke s motivima irskih Oružanih snaga iz 2013. u svakodnevnim operativnim zadacima vrlo je važna poruka koju šalje javnosti irski izdavač poštanskih maraka.

50. obljetnica neovisnosti četrnaest afričkih zemalja na francuskoj marki izdanoj 2010.

Njemačka ratna
pomorska zastava
na školskom jedre-
njaku Gorch Fock

Zastava 164. oklopne
bojne 16. oklopne
brigade Bundeswehra

NJEMAČKE VOJNE ZASTAVE

Kada je u Njemačkoj nakon Drugog svjetskog rata ustrojen Bundeswehr, 1955. godine, u njemu nisu bile propisane zastave postrojbi, da bi tek 1964. bile uspostavljene prema novom modelu

dr.sc. Željko HEIMER

Prve nove zastave dodijelio je savezni predsjednik Lübke 7. siječnja 1965. Postrojbe Bundeswehra nose po jednu zastavu nazvanu Truppenfahne, kvadratnog oblika službene nacionalne zastave (Bundesdienstflagge) – crno-crveno-zlatna trobojnica s grbom u sredini. Zastave su veličine 1x1 metar, a obrubljene su trobojnim užetom i zlatnim resama, a nose se na kopljtu crno obojenog drveta, na čijem se vrhu nalazi željezni križ unutar lоворova vijenca iznad prstena, ispod kojeg se pričvršćuju vrpce. Na zastavnim vrpcama u boji grane (crvena – kopnena vojska, plava – mornarica, bijela – zrakoplovstvo), odnosno u bojama rodova, izvezen je znak i naziv postrojbe. Zastave se razlikuju prema tim vrpcama.

U skladu s tradicijama u sjevernoj Europi, njemačka se vojska na svojim objektima i na jarbolima u vojarnama ne koristi uobičajenom nacionalnom zastavom koja se sastoje samo od tri pruge (Bundesflagge), već službenom nacionalnom zastavom (Bundesdienstflagge und Kriegsflagge) koja u sredini ima državni grb. Na ratnim brodovima i u mornarici rabi se varijanta ove službene zastave s rasklojenim slobodnim krajem (Seekriegsflagge).

PETA GARDIJSKA BRIGADA

Kao i druge gardijske brigade i 5. gardijska brigada tijekom svojeg se postojanja koristila s nekoliko zastava. Jedna od najstarijih njezinih zastava plava je zastava sa znakom brigade u sredini. Znak je kvadratan postavljen na jedan ugao ("zaokrenuti kvadrat"). Na pozadini

Zastava 5. gardijske brigade iz 1992. godine
(zbirka zastava GS OSRH)

znaka od crveno-bijelih polja iz dna izlazi sivi sokol raširenih krila ispred kojeg je bijelo obrubljena crvena brojka "5.", a znak je obrubljen složenim obrubom odvojenim žutom linijom od središnjeg polja. Obrub se sastoji od sivog gore i crvenog dolje kutnog kvadrata, koji su sa svake strane okruženi žutim poljima u kojima je ispisano zelenim RH / HV gore i GARDIJSKA / BRIGADA dolje, a ostatak obruba je zelene boje sa žutim tropletom. Iznad znaka žutim je tiskano SLAVONSKI i ispod SOKOLOVI. Znak je nastao početkom 1993. godine, a kao autori navode se D. Mataković te V. Bešker i I. Nagulov.

Veličina zastave je 95x205 cm, obrubljena sa zlatnim resama 5 cm širine, sa zastavnim rukavom dobivenim posuvraćivanjem, a čuva se u zbirci zastava Glavnog stožera OSRH. Gotovo identična zastava veličine 130x260 cm čuva se u zbirci zastava Družbe Braća hrvatskog zmaja u Zmajskoj kuli iznad Kamenitih vrata u Zagrebu.

U povodu desete godišnjice brigade izrađena je nova zastava sličnog izgleda, sa sitnijim razlikama u umjetničkom prikazu znaka oko kojeg su u njegovu donjem dijelu sa svake strane ispisane godine 1992./2002. Uz gornji rub natpis 5. GARDIJSKA BRIGADA, a uz donji SLAVONSKI SOKOLOVI.

Novi znak brigade izradio je 1994. Božo Kokan na osnovi ranijeg znaka, a u skladu s jedinstvenim oblikovanjem znakova gardijskih brigada u kružnom obliku s pleterom, u kojem je prikazana glava sokoila. Taj se znak pojavljuje na zastavi izrađenoj 2006. godine u povodu 15. godišnjice osnivanja OSRH. Tada je izrađena i zastava s prvim znakom bez dodatnih natpisa na zastavnom polju.

Ustrojavanje 5. gardijska brigada započinje 25. listopada 1992. u Vinkovcima. Sastavljena je najvećim dijelom od pripadnika 204. vukovarske, 108. brodske, 109. vinkovачke, 122. đakovačke, 123. požeške i 132. našičke brigade te pripadnika 3. gardijske brigade. Prvi zapovjednik brigade bio je Ivan Kapular. Nakon poslijeratnog preustroja, 28. veljače 2003. Sokolovi su zajedno s Kunama (3. gardijska brigada) ustrojeni u novu 3. gardijsku oklopno-mehaniziranu brigadu, odnosno od 2007. godine u Gardijsku oklopno-mehaniziranu brigadu u kojoj 1. mehanizirana bojna nosi naziv Sokolovi. ■

Dodatacne informacije o zastavama postrojbi OSRH, fotografije zastava u uporabi, saznanja o nastanku i korištenju zastave, kao i isprave i ostalo što bi moglo pomoći u izradi cijelokupne povijesti zastava naših postrojbi, molimo javite na zastavahv@gmail.com. Unaprijed zahvaljujemo.

MULTIMEDIJA

Nova AMD-ova serija grafičkih kartica

AMD je na tržište gamera plasirao dvije nove serije grafičkih kartica, R7 i R9. Ove su serije kartica, prema riječima potpredsjednika AMD-a, novi GPU-ovi namijenjeni novoj eri u videoigrama. Temelj na koji se proizvođač oslanja jest Graphics Core Next (GCN) arhitektura koja omogućuje fluidno igranje, bilo u dnevnoj sobi ili putem Clouda. Također MD TrueAudio

tehnologija programerima igara pruža programabilni audiopipeline na GPU-u. Omogućava im i da stave svoj jedinstveni umjetnički pečat na audio u igrama na isti način na koji je programabilni grafički pipeline

omogućio ostvarivanje jedinstvene umjetničke vizije u PC grafici. Treći adut ovih grafičkih kartica jest AMB Multi-Display tehnologija koja čini ove kartice posebnima prilikom uporabe na UltraHD (3840×2160) disple-

jima, uključujući i potporu za nesegmentirane 2160p60 zaslone kroz buduće verzije AMD Catalyst drivera. Prema nekim izvorima očekivana cijena za top-model R9 290X u SAD-u bit će oko 700 dolara.

Punjač Power Tube 2600L

Novi prijenosni akupunjač proizvođača MiPow u prvom je redu prilagođen novim Apple proizvodima no sa zadovoljstvom će napuniti i druge uređaje. MiPow na tržištu već ima niz proizvoda namijenjenih Appleovim proizvodima. Sada su na tržište plasirali novi proizvod pod nazivom Power Tube 2600L koji je autorizirao Apple za punjenje novih iPhonea, iPoda i iPada (s Lightning konektorom). Ovaj prijenosni akupunjač izrađen je od aluminija i obložen je izdržljivim metalik bojama. Raspolaže baterijom kapaciteta 2600 mAh što je dovoljno za punjenje

mobitela i drugih gadgeta kada strujni priključak nije pri ruci. MiPow Power Tube 2600L dizajniran je za punjenje Apple uređaja s Lightning konektorm, ali može napuniti i većinu drugih pametnih telefona i gadgeta pomoću USB priključka uz odgovarajući kabel. Taj se kabel priključi na prijenosni akupunjač i punjenje može početi. Istodobno može puniti do dva uređaja. Kao i drugi Power Tube proizvodi tako se i ovaj nadopunjava pomoću USB-a pa ga je samo potrebno ugrađenim USB-om spojiti na računalo, a lampica će pokazati status napunjenoosti.

MOBILNE APLIKACIJE

Hrvatski Bouxtie

Hrvatska start-up tvrtka Bouxtie.com zaokupila je pozornost vodećih svjetskih trgovачkih lanaca i investitora zahvaljujući svojoj revolucionarnoj aplikaciji. Ona omogućuje slanje i preuzimanje različitih darova bilo gdje u svijetu putem mobilnih telefona i internetske stranice. Zbog te se aplikacije tvrtka našla u prestižnom izboru za najbolju start-up tvrtku koji će se održati na Web Summitu u Dublinu, od 30. do 31. listopada.

Aplikaciju Bouxtie stvorio je tim od 12 mladih ljudi koji su u samo 18 mjeseci napravili proizvod za međunarodno tržište, koji će bit prisutan u SAD-u, UK i Indiji, a planira se i širenje na tržišta EU, Kine, Južne Koreje i Japana tijekom sljedeće godine. Tvrtka

Bouxtie je dogovorila suradnju s vodećim maloprodajnim lancima, kao što su H&M, Zara i s. Oliver, a ovaj mjesec ih očekuje i potpisivanje ugovora s tvrtkama Starbucks, GAP, Disney i Adidas. Aplikacija će biti dostupna za preuzimanje krajem listopada ove godine jer je trenutačno u procesu testiranja u SAD-u i UK kako bi se zajamčila njezina sigurnost i pravilan rad. S obzirom na to da je konkurenca u naružem izboru vrlo velika, tvrtka Bouxtie.com pozvala je zainteresirane da joj pomognu i glasuju na njihovoj Facebook stranici do 11. listopada. Kako bi im zahvalila na trudu, tvrtka će najsretnije glasače nagraditi s prijenosnikom MacBook Air ili trodnevnim putovanjem za dvoje u London.

Pripremio Ivan HORVAT

Transformer Book T100, je 10.1-inčni ultraportabilni laptop s Intel Atom Bay Trail četverojezgrenom procesorom i odvojivim HD zaslonom kojim se može koristiti kao samostalnim tabletom. S tankim dizajnom i izdržljivom završnom obradom, nije samo trenutačno najlaganiji laptop na tržištu težak samo 1.07kg, već i jedan od najlakših 10-inčnih tableta s 550g mase. Posjeduje novi Intel

Atom Z3740 quad-core procesor s glatkim multi-tasking performansama i odličnom energetskom učinkovitošću, s trajanjem baterije do 11 sati. Laganu dock tipkovnicu odlikuju tipke dizajnirane za udobno tipkanje, čak i pri dužoj uporabi, kao i multi-touch podloga osjetljiva na dodir s punom Windows 8.1 podrškom. Transformer Book posjeduje i ASUS Instant On tehnologiju za trenutačan

ASUS Transformer Book T100

odgovor na koji su korisnici već navikli kada je riječ o tabletu. Transformer Book izlazi iz stanja mirovanja trenutačno, a u standby režimu može se održati do 14 dana. Transformer Book dolazi s Microsoft Office Home & Student 2013 paketom koji sadrži Word, Excel, PowerPoint i OneNote programe. Bit će dostupan od 18. listopada po za sada još uvjek nepoznatoj cijeni.

Prvi zakrivljeni mobitel?

Sudeći prema južnokorejskim izvorima i njihovim nedavnim objavama LG će krajem ovog mjeseca na istočnom tržištu predstaviti svoj uređaj označe Z. Specifičnost je ovog mobitela upravo njegov zakrivljeni oblik pa podsjeća na bananu. Pri izradi mobitela LG Z u kompaniji su se navodno vodili svojom idejom zakrivljenog televizora, koji su pak predstavili krajem kolovoza ove godine. No sudeći prema

izvoru, LG Z navodno sadrži Full HD zaslon, 4G povezivost te procesor Snapdragon 800, prisutan u LG modelu G2. Kako su informacije vrlo oskudne, ne preostaje nam drugo nego pričekati dva tjedna ili nešto duže kako bismo saznali detalje ovog uređaja.

www.nww2m.com

Američki Nacionalni muzej II. svjetskog rata nalazi se u New Orleansu. Muzej je mlada ustanova, 2000. godine bio je osnovan kao Muzej D-dana, a 2003. dobio je današnje ime. Prefiks "nacionalni" potvrdio mu je Kongres. Naravno postav je prije svega posvećen američkoj ulozi u najvećem svjetskom sukobu po vrijest. Kad krenete surfat, nemojte da vas zvara prilično skromna početna stranica. Muzej je u stalnoj ekspanziji, a web-stranica je dobro prati. Broj tema, podlinkova i linkova je impresivan. Svakako preporučujemo tri klik: na interaktivni vodič kroz kronologiju rata (Interactive Timeline), te besplatnu aplikaciju za Android i Iphone, koja će na vaš mali uređaj dovesti pravu malu riznicu. Treći klik je na fotogaleriju i videogaleriju, koja se odnosi na sam muzej, ali i na originalne sadržaje iz rata. Jedini nedostatak stranice je preglednost, koja bi mogla biti i bolja, tako da ćete se morati potruditi u pronalaženju nekih linkova.

D. VLAHOVIĆ

WEB-INFO

The screenshot shows the homepage of the National WWII Museum in New Orleans. At the top, there's a banner with several historical black and white photographs of soldiers. Below the banner, the text "SEE & HEAR: MUSEUM BLOG" is prominently displayed. A portrait of a man, identified as the President, is shown in a box with the text "A Message from the President". To the right, there are links for "PURCHASE TICKETS", "MAKE A DONATION", "SHOP MUSEUM STORE", "PLAN A VISIT", and "SIGNUP FOR eNEWS". The bottom of the page features a section titled "PRESIDENTIAL POSTS" with a link to "View Archives".

TAKO JE LAKO PREVARITI SAME SEBE DA VJERUJEMO

Evangelje sadrži u sebi molitvu: *Gospodine, umnoži nam vjeru!* I odgovor: *Da imate vjere koliko je zrno goruščino..* Isusov usklik naglašava važnost vjere, ali i njezinu rijetkost. Sveti Luka donosi i Isusov upit koji je vrlo uznemirujući: *Ali kad Sin Čovječji dođe, hoće li naći vjere na zemlji?* (Lk 18, 8). Moramo odmah priznati da je vrlo lako zavarati same sebe da vjerujemo. Isto je tako lako / obezvrijediti vjeru. Tolike osobe, zbog kušnje ili poteškoće, zaključuju: *Više ne vjerujem!* No često nisu izgubile vjeru, već su izgubile iluziju vjerovanja. Vjera je puno ozbiljnja stvar. Samo onaj koji je bio u mraku i pronašao vjeru uspijeva zamijetiti svu čudesnost ovoga dara. Mi koji dolazimo iz kršćanskih obitelji, često se izlažemo opasnosti da više ne primjećujemo vjeru kao dar, čini nam se nečim posve normalnim i obveznim: naprotiv, vjera je dar, i to nezasluženi i neobvezni. Obraćenici, koje je G. Bernanos nazivao neugodnim osobama jer su oštalo napadali osrednjost, zauvijek su sačuvali divljenje pred vjerom. Dostojevski je u *Zločinu i kazni* u usta policijskog komesara stavio ove riječi: *Vi ste jedan od onih ljudi koji bi, osmehujući se krvniku, dopustili da im raspore utrobu, samo da pronađu vjeru. Pronadite je i živjet ćete.* I tako i jest. G. Papini je, na dan svoga obraćenja, zapisao: *Danas počinjem živjeti.* G. Bernanos primjećuje: *Kada se vjera i nada ugase, i u samo jednom srcu, čitav svijet cvokoće zubima.* Ch. de Foucauld je, ponovno promišljajući, u pustinji, o danu svoga obraćenja, uskliknuo: *Tek što povjerovah da Bog postoji, shvatih da ne mogu drugačije nego živjeti samo za njega.* Previše je različit Bog od onoga što Bog nije! Ali, što je onda vjera? Vjera poglavito nije niz istina u koje treba vjerovati: ovo je posljedica vjere, ali nije vjera. Pa ipak, toliki ljudi svode vjeru na popis istina koje treba potpisati. To je fatalna pogreška. Prava vjera se odnosi na živu osobu, vjera je susret s Isusom Kristom: ona je otkriće Njegove Osobe i stoga, prepuštanje s pouzdanjem Njegovoj Osobi. Vjera, kada je vjerodostojna, iz

VJERA

**Ona slijepa Staričica koju sretoh
One noći kad se
izgubih usred
šume, reče mi:
Ako ne znaš
put, otpratit
ću te ja, ja ga
poznam.
Ako imaš sna-
ge da podeš
sa mnom, s
vremena na
vrijeme, poslat
ću ti jedan glas
tamo dolje, gdje
je čempres, sve
do vrha, gdje je
Križ...
Ja odgovorih:
Hoću... ali,
čudno mi je da
me može voditi
netko tko ne
vidi...
Sljepica me
zatim uzme za
ruk u uzdahnu:
Hodaj!
Bila je to vjera.**

temelja mijenja osobu i na nov način usmjerava njezino ponašanje: vjera, naime, mijenja srce osobe. Giuseppe de Luca oštros je primijetio: *Sve dok naše srce nije kršćansko, mi nismo kršćani.* Dok je Krist sjećanje, dok je Krist samo statua, dok je Krist neka daleka osoba ili komodno/udobno utočište za tužne dane... ne može se govoriti o vjeri. Samo kada primijetim i osjetim da je Krist živ, da je Krist ovdje, da je Krist u evanđeoskoj riječi, u Euharistiji, u svećeniku, u bratu, u potrebnome: tek kada ovo primijetim, život se počinje mijenjati. Sve je rasvijetljeno/prosvijetljeno, sve postaje važno: jer je Krist u središtu! I, očito je, da me susret s Kristom ne štedi od teškog životnog posla: ne olakšava mi put, već daje smisao i svjetlo stazi koju moram prijeći. Vjera me stavlja na put: vjerovati znači *slijediti Krista.* A Krist je neugodan jer je došao oslobođiti nas od sebičnosti: strašno oslobođenje! Vjera – susret s Kristom mi ne dopušta nikakvu nadutost/arroganciju, nikakvu religioznu zloču, nikakav izgovor da bih prezirao ili studio. *Kad izvršite što vam je naređeno, recite: Sluge smo beskorisne.* Vjera je susret s Božjom ljubavlju, i stoga se nikada ne može upotrijebiti protiv milosrdne ljubavi. Tko vjeruje, nema privilegiju koja mu omogućuje da spava, već je pozvan na oduševljeno i neugodno poslanje da donosi/nudi samu Božju ljubav: sa svim rizicima ovdje dolje, ali sa sigurnošću koja ne razočarava i ne može nikada razočarati!

RASPOLOŽIVI ZA ZAHTJEVE KRALJEVSTVA BOŽJEG

Učenici pitaju Isusa: *Uumnoži nam vjeru!* (r. 5) Koji je razlog koji potiče učenike da to traže od Isusa i, iznad svega, o kojoj je vjeri riječ? Nema sumnje: to su radikalni Isusovi zahtjevi da bi se u učenicima rodilo pitanje o vjeri. Isus zahtijeva, kako je to bilo rečeno u prethodnom odlomku Evangelja, *oprštanje bez granica/ bez mjere* (17. 3-4). Pred takvim zahtjevom u svjetlu naslijedovanja, učenik otkriva malenost svoje vjere, svoju nesposobnost shvatiti

vrijednost sličnoga razgovora i iznad svega, svoju nesposobnost provesti je u konkretni život. Zapravo, potvrđuje Isus, nije potrebno puno vjere, kako se to ponekad misli, dovoljno je malo vjere, samo da je autentična. Usporedba je vrlo živavna: dud je čvrsto ukorijenjen u zemlji i ni najjače oluje ne mogu ga iščupati. Pa ipak, dovoljna je mrvica vjere da ga iščupa iz korijena. Vjera je potpuno pouzdanje u Boga, prihvatanje plana izračunatog prema Božjim, a ne prema našim, mogućnostima. Više se ne uzimaju u obzir naše mogućnosti, već mogućnosti koje polaze od Božje ljubavi prema nama.

Nakon poučavanja o snazi vjere (dovoljna je samo jedna mrvica da bi se iskorijenilo drvo), evo jedne prispolobe (rr. 7-10) koja svakako nije lišena, na prvi pogled, iritantnog raspleta. Možda se Bog ponaša poput nekih nezadovoljnih gospodara koji uvijek traže i zahtijevaju, a ne daju ni trenutak mira svojim slugama? Ali, malena prispoloba – više nego o prispolobi riječ je o usporedbi – ne želi opisivati Božje držanje prema čovjeku, već želi naznačiti kako se čovjek treba ponašati prema Bogu: s potpunom raspoloživošću, bez računice, bez zahtjeva. Ne ulazi se u službu Evangelja s duhom plaćanja: koliko posla, koliko plaće, ni manje ni više. Mnogi sluge Božji (jesu li to uistinu?) čini se da shvaćaju svoj odnos s Bogom kao ugovor: posudbu za posudu, ja će ti dati toliko u poslušnosti i služenju, a ti mene nagradi. Isus želi da se njegovi učenici hrabro i u potpunoj raspoloživosti suočavaju sa zahtjevima Kraljevstva, s potpuno drugačijim duhom, s duhom radosti i zahvalnosti. Nakon dana ispunjena radom, nemoj reći "završio sam", i ne zahtijevaj svoja prava: ne uznosi se zbog njih i ne sukobljavaj se s drugima. Reci jednostavno: učinio sam što sam bio dužan učiniti. Nije riječ o tome da se govorи "sluga sam beskoristan", kako to naglašavaju mnogi prijevodci. Tvoj je posao u stvarnosti bio koristan. Riječ je o tome da kažemo: samo sam sluga.

snimio Davor KIRIN

**EKIPA MORH-a SNIMILA
NOVI SPOT KLAPE HRM-a**

Klapa HRM-a "Sveti Juraj" snimala je krajem rujna na otoku Pagu spot za svoju novu pjesmu *Da mi nije ove lipe pisme*. Spot autorske skladbe u režiji je već dokazane ekipe odjela Multimedijalnih sadržaja i Hrvatskih vojnih glasila i izdavaštva SSOJI MORH-a koja je snimila i spot za prvu ovogodišnju uspješnicu klape *Kraljica mora*.

Spot je sniman u karakterističnim paškim kamenim uvalama osebujne prirodne ljepote, pod krošnjama stoljetnih stabala divlje masline te povjesnim i kulturnim znamenitostima Novalje. Premijeru spota ljubitelji klapske pjesme mogu očekivati sredinom listopada.

V.P.

